

Vlaams
Parlement

vergadering **C224**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 9 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het Waalse bekwaamheidsgetuigschrift voor dierenwelzijn – 1592 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het standpunt van de minister over pistes om het kopen van een huisdier te koppelen aan diplomavooraarden – 1613 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over dierenwelzijn in het vergunningenbeleid – 1595 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de verkoop van paaskonijnen en -kuikens – 1670 (2017-2018)	12
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de implicaties voor het dolfinaarium van de nieuwe erkenningsvoorwaarden voor dierentuinen – 1781 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitbreiding van de zero-emissiepremie naar scooters en motors – 1703 (2017-2018)	16
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het terugvorderen van het onrechtmatig verkregen voordeel bij energiefraude – 1787 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energienorm – 1805 (2017-2018)	20
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over CO2-opslag – 1859 (2017-2018)	28
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Vlaamse investering in zonnespiegels – 1860 (2017-2018)	31

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de versoepeling van de regelgeving voor directe lijnen – 1861 (2017-2018)	34
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaische panelen (PV-panelen) op kleine meren – 1862 (2017-2018)	37
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het S-peil – 1863 (2017-2018)	39

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het Waalse bekwaamheidsgetuigschrift voor dierenwelzijn

– 1592 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het standpunt van de minister over pistes om het kopen van een huisdier te koppelen aan diplomavooraarden

– 1613 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Voorzitter, minister, u weet dat uw Waalse collega volop bezig is met zijn Waalse dierenwelzijnscode. Daar staan een heleboel maatregelen in. Hij lanceert de jongste tijd regelmatig maatregelen om het dierenwelzijn te vergroten. Een daarvan is een getuigschrift dat zou moeten worden getoond bij de aankoop van een dier.

Het systeem zou als volgt werken. Vanaf de leeftijd van 18 jaar kan iedereen het getuigschrift gratis afhalen bij de gemeente, zonder het afleggen van een proef, maar bij een overtreding op de wetgeving inzake dierenwelzijn kan het getuigschrift door een dierenwelzijnsinspecteur worden ingetrokken voor een periode van een maand tot drie jaar. Bij recidive kan de intrekking zelfs definitief zijn.

– Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.

Op die manier wenst uw Waalse collega dus inbreuken op het dierenwelzijn verder te beperken. U liet in uw reactie in de media uitschijnen dat u geen voorstander bent van dergelijke maatregelen, omdat ze juridisch een aantal lacunes zouden vertonen. Ik zou dus graag willen weten welke lacunes u precies ziet, want ik denk dat dat ook nuttig kan zijn voor het debat hier in Vlaanderen inzake dierenwelzijn. Zijn er andere maatregelen die u dan overweegt om de mogelijkheid van recidive, waarbij malafide professionele en misschien zelfs particuliere dieren eigenaars zich opnieuw dieren zouden kunnen aanschaffen, te beperken? U hebt in het verleden al laten blijken dat dat een bezorgdheid is van u. Er staan ook een aantal zaken in de steigers qua wijzigingen van wetgeving inzake honden en katten. Misschien kan dat daar ook een plaats in krijgen.

Ten slotte vraag ik me natuurlijk ook af hoe dat in de praktijk zal verlopen. Het is een Waals initiatief, maar ik neem aan dat een inwoner van Wallonië ook wel eens in Vlaanderen een dier kan kopen, en hoe gebeurt dat dan precies? Zal er in Vlaanderen dan ook zo'n getuigschrift kunnen worden gevraagd? Heeft uw Waalse collega u gecontacteerd daarover, om dergelijke kwesties op te helderen?

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Voorzitter, ik zal mijn inleiding niet herhalen, want dat is vrijwel hetzelfde als wat de heer Sanctorum heeft verteld. Het gaat inderdaad over dat soort diploma of getuigschrift dat in Waals gebied zou worden aangeboden.

Minister, ik heb daarover de volgende vragen. Hebt u inderdaad contacten gehad met Waals minister Di Antonio? Hebt u enig idee of het voorstel in Wallonië alle soorten huisdieren betreft? Over welke dieren gaat het? Kunt u zich vinden in het voorstel? Lijkt het u juridisch haalbaar? Welke voordelen of nadelen ziet u? Bekijkt men in Vlaanderen ook die piste? Waarom wel of waarom niet?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er is geen overleg geweest – niet dat de relaties slecht zouden zijn of zo – maar de heer Di Antonio is er ook niet toe gehouden om eerst met mij te overleggen. Ik heb dat gewoon via de pers vernomen. Mijn commentaar baseert zich dus op de lectuur van de persartikels.

Ik heb begrepen dat het zou gaan om alle diersoorten, en dat in principe iedereen dat bekwaamheidsattest krijgt zonder dat daar voorwaarden aan zijn gekoppeld. Het bewijs van bekwaamheid is dus geen bewijs van bekwaamheid. Ik heb alleszins nergens gelezen dat er bijvoorbeeld een opleiding zou moeten worden gevolgd of een examen zou moeten worden afgelegd waaruit die bekwaamheid dan zou moeten blijken. Dat vind ik een eigenaardig principe. Men reikt een bewijs van bekwaamheid of een diploma uit enkel en alleen op basis van de leeftijd. Dat is het enige criterium dat geldt. Er wordt niet gepeild naar of geëxamineerd op enige bekwaamheid: je krijgt dat bekwaamheidsbewijs gewoon op basis van je leeftijd.

Als een kandidaat-koper aan de verkoper het bewijs moet kunnen voorleggen dat zijn bekwaamheidsattest niet werd ingetrokken, dan moet er toch op een of andere manier een document worden verstrekt. In Vlaanderen worden er jaarlijks alleen al honderdduizend honden geregistreerd. Dan heb ik het nog niet over de katten, de paarden, de konijnen en dergelijke meer. Dat wil zeggen dat er sprake is van een zeer groot aantal dieren die jaarlijks in Vlaanderen worden verhandeld of alleszins een nieuwe thuis krijgen. Als je dus al die mensen op een bepaald moment in hun leven zo'n papier moeten geven, dan spreek je toch over zeer grote aantallen.

Anderzijds waren er in 2017 in totaal 374 inbeslagnames, waarbij 3000 dieren in beslag werden genomen. Dat is nog altijd een zeer groot aantal, maar als je relateert aan de vele duizenden mensen die dieren houden, dan weet ik niet of zo'n bekwaamheidsattest het ei van Columbus is dat dierenwelzijnsproblemen zou voorkomen. De enige functie van dat bekwaamheidsattest blijkt te zijn dat het kan worden afgenomen, en dat dat kan worden gedaan door inspecteurs. Vandaag is dat een bevoegdheid die berust bij de rechtbank. De rechtbank kan beslissen tot het opleggen van een tijdelijk of definitief verbod om dieren te houden. Rechters maken daar gelukkig ook gebruik van, maar in dezen wordt die bevoegdheid doorgeschoven naar individuele inspecteurs, wat juridisch toch wel mogelijk zou kunnen zijn.

De maatregel kan natuurlijk ook gemakkelijk worden omzeild. Iemand anders, een familielid of een derde, zal dan gewoon dat dier verwerven, een bekwaamheidsattest voorleggen en via die weg zal het dier dan toch op de betrokken locatie terechtkomen. Daarnaast is het zeker in tijden van internet natuurlijk ook gemakkelijk om buiten de eigen regio een dier te gaan halen. Je kunt dus ofwel iemand anders op pad sturen om voor jou een dier te halen, ofwel kun je dat gewoon buiten het Waalse Gewest zoeken. Ik denk dus niet dat enkel het afnemen van het bekwaamheidsattest iemand zal tegenhouden om zich een dier aan te schaffen als hij of zij er echt een in huis wil halen. Aangezien een regelgeving enkel van toepassing is op het grondgebied van het land of de regio waar ze is uitgevaardigd, kan een verkoper in een ander land of regio dus niet worden verplicht om na te gaan of iemand een bekwaamheidsbewijs heeft. Dat is toch een probleem waarvoor ik ook niet onmiddellijk een oplossing zie.

Wij zetten vooral in op sensibilisering en informatieverstrekking, naast het repressieve, vanzelfsprekend. We hebben recent nog grote inspanningen gedaan met betrekking tot de website www.huisdierinfo.be. Het is de bedoeling om dat een beetje hét referentieplatform te laten worden, waar zowel de toekomstige als de huidige eigenaars van dieren alle informatie kunnen vinden om hun dier op een goede manier te onderhouden en te verzorgen. Het is de bedoeling dat men daar

altijd eerst naar kijkt vooraleer men zich een dier aanschafft, zodat men goed weet welke noden, behoeften en financiële implicaties dat met zich meebrengt. We hebben daarover promotiefilmpjes gelanceerd. De laatste keer ging dat over cavia's. Verder loopt er ook een advertentiecampagne in tijdschriften. We zullen in totaal veertien keer adverteren, dacht ik. Tot slot wordt er ook regelmatig informatie verspreid via onder meer de nieuwsbrief en onze eigen Facebookpagina.

Ik ben er me natuurlijk van bewust dat we nog een lange weg te gaan hebben, maar ik ben er wel van overtuigd dat, als we blijven hameren op het belang van dierenwelzijn, we ook stap voor stap steeds meer mensen ervan bewust zullen kunnen maken dat men levende wezens, dieren niet gewoon als koopwaar kan behandelen, dat het in huis halen van een dier altijd een weloverwogen keuze moet zijn.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, dank u voor uw antwoord. U hebt natuurlijk gelijk: het is inderdaad geen bewijs van bekwaamheid, want er wordt ook niet nagekeken of de persoon in kwestie bekwaam is. Het is een automatische toekenning.

Het is duidelijk een manier om vat te krijgen op de verkoop/aankoop van huisdieren. In die zin vind ik wel dat we de maatregel op een zeer objectieve manier moeten kunnen evalueren. We zullen natuurlijk zien hoe het in de praktijk verder loopt.

U haalt een aantal interessante punten aan. Ten eerste het aantal dieren. Het klopt dat het heel wat administratie met zich mee zal brengen. Dat is terecht een negatief punt van dergelijk systeem. Dat zou betekenen dat de inspecteurs van dierenwelzijn plots worden overstelpt met extra werk in verband met de getuigschriften in plaats van echt controles uit te voeren. De administratieve last is groot. Ik denk wel dat het in de praktijk vooral zal gaan over de verkoop van honden en katten, maar dat zijn ook al meer dan 100.000 dieren per jaar.

Dan zijn er de praktische bekommernissen. Je kunt als toekomstige eigenaar gewoon naar een ander gewest gaan, of je kunt iemand anders op pad sturen. Dat zijn inderdaad valabele tegenargumenten.

Ik vond het juridische argument minder sterk, eerlijk gezegd. U zei dat we eigenlijk de verantwoordelijkheid verschuiven van de rechtbank naar de inspecteur omdat die moet oordelen over het al dan niet intrekken van een getuigschrift. Vandaag hebben we eigenlijk al een gelijkaardig systeem, namelijk de administratieve boetes die worden uitgeschreven. Die vertrekken ook vanuit de administratie Dierenwelzijn. Dat is nu net de manier om rechtbanken wat te ontlasten en om meer te bekomen op het vlak van de handhaving van dierenwelzijn. Dat vond ik een minder sterk punt.

Ik ben het er vooral mee eens dat een dier aanschaffen vandaag nog te evident is. Ik stel mij de vraag – de vraag is open – of alleen sensibilisering voldoende zal zijn. Het is zeker een belangrijk element, maar het is nog altijd zo gemakkelijk in de hoofden van mensen om een dier aan te schaffen. Straks hebben we daar nog een aantal andere vragen om uitleg over. Misschien moeten we eens durven te kijken naar andere manieren, zonder daarbij het magische antwoord in mijn mouw te hebben.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, ik volg uw antwoord helemaal. Het gaat inderdaad over een bewijs van bekwaamheid.

Ik zal een ander voorbeeld geven, want u bent ook minister van Mobiliteit. Mijn moeder die nu 83 jaar is, kon zestig jaar geleden gewoon naar het stadhuis gaan

om een rijbewijs. Op haar 83 jaar is ze nog altijd niet bekwaam om met de auto te rijden, want ze kan het nog altijd niet. Gewoon een papier dat zegt dat je bekwaam bent om een dier te houden, is geen bewijs van je bekwaamheid.

Moeten we dan pleiten voor een examen om bekwaamheid te bewijzen? Absoluut niet, zeker niet als het gaat over alle soorten dieren. Een examen om je bekwaamheid aan te tonen om een goudvis te houden: ik zou niet weten hoe je daaraan moet beginnen. Ik denk ook niet dat dit de oplossing is.

Ik volg eerder uw repressieve aanpak. U bent inderdaad al goed bezig met de uitbreiding van de inspecteurs. Ook sensibilisering is belangrijk. Het is inderdaad zo dat het percentage van goede praktijken, van mensen die dus goed bezig zijn met hun huisdier, gelukkig heel wat hoger ligt dan het percentage van mensen die nog moeten worden bijgestuurd en waar nog heel wat werk aan kan zijn.

Gelukkig is dierenwelzijn een maatschappelijk thema geworden en durven burens elkaar al aanspreken dat ze de hond eten moeten geven. Ik vind het heel belangrijk dat we in die richting gaan en dat binnen de maatschappij dierenwelzijn een zeer belangrijk thema is geworden.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, op zich is het eigenlijk een heel simpel systeem dat uw Waalse collega voorstelt. Natuurlijk kun je zeggen dat wie de regels overtreedt bij ons, gestraft kan worden. We hebben daarvoor juridische procedures.

Omgekeerd, als je in een dierenwinkel binnenkomt en je wilt een puppy kopen en je hebt geen document, dan is het duidelijk en kun je geen hond kopen. Ik vind het op zich een heel slim idee dat op een eenvoudig administratieve manier toelaat om te vermijden dat mensen die naast de lijnen lopen, opnieuw dieren houden. Het lijkt mij dus niet complex. Zeker met centrale databanken en digitale systemen is dit zeer makkelijk te monitoren.

Ik zou het idee toch niet weggooien. Je kunt op een administratieve manier reageren zonder meteen al juridische procedures in het vooruitzicht te stellen. Ik zeg niet dat het waterdicht is, maar ik vind het als basisidee best wel te overwegen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil een opmerking maken, los van de grond van de zaak, want het is natuurlijk evident dat mensen die overtredingen hebben begaan op het vlak van de wetgeving inzake dierenwelzijn daar gevolgen van kunnen ondervinden en geen huisdier meer kunnen aankopen. Ik heb daar geen probleem mee.

We zitten vandaag echter in een digitale wereld. Ik hoop dat we niet beginnen met iedereen een papier te laten opvragen. Er moet toch een andere methode zijn om dergelijke gegevens samen te brengen, in een databank of dergelijke. Werk misschien met een zwarte lijst of iets dergelijks. Misschien zijn er dus andere mogelijkheden die administratief veel eenvoudiger zijn, want mensen belasten met een extra document is niet meer van deze tijd.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb het nog niet gehad over de administratieve last die daarmee wordt veroorzaakt voor de inspecteurs en waardoor je hen weghaalt van het inspectiewerk zelf en van de controles.

Mijnheer Caron, u noemt het een eenvoudig systeem. Het bekwaamheidsbewijs is ook geen bewijs van bekwaamheid. Het steekt in de doos cornflakes. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

U draait de zaken om. Het geeft trouwens een vals gevoel van veiligheid. Eenieder kan het bekwaamheidsbewijs gewoon verwerven op basis van leeftijd, dus ook malafide personen. Daarenboven verleg je de focus van de verkoper naar de koper. Ik krijg eerlijk gezegd meer klachten over malafide verkopers dan over malafide kopers. Dat het systeem niet waterdicht is, is een eufemisme.

Ik ben op het juridische aspect niet doorgegaan, maar het ligt juridisch moeilijk dat we het oordeel leggen bij de inspecteur en niet meer bij de rechtbank. Voor sommige mensen betekent het intrekken van zo'n bekwaamheidsbewijs een beroepsverbod. Dat laten uitspreken door een inspecteur ligt juridisch toch moeilijk, denk ik.

We moeten er tot slot voor opletten dat we met goedbedoelde maatregelen geen aanleiding geven om het brede, steeds groeiende draagvlak voor ons beleid onderuit te halen. Daarvoor wil ik waarschuwen. Voorstellen in de trant van – ook goedbedoeld – dat dierenwelzijn zich moet bezighouden met de mogelijkheid om dieren samen met hun baasje te begraven, laat ons ons daarvoor hoeden als we willen dat steeds meer mensen meedoen en ons dierenwelzijnsbeleid schragen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik ben het eens met de heer Dochy. Het zou misschien interessant zijn om zodra er een gerechtelijke uitspraak is, en zeker als er sprake is van een levenslang verbod op het verkopen of houden van dieren, dit op een of andere manier wordt geregistreerd. Zodra de persoon in kwestie dan toch een hond koopt of iets start in de hondenhandel, dan wordt dat meteen gedetecteerd. Dat gebeurt vandaag maar zeer beperkt. Ik vind dat op zich wel een interessant idee.

Wat het getuigschrift zelf betreft, beseft ik dat er voor- en nadelen aan zijn. Misschien is het interessant om te evalueren hoe het loopt in Wallonië als het wordt ingevoerd. Dan kunnen we binnen pakweg twee jaar nog zien of het in Vlaanderen misschien toch een vervolg verdient.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Ik volg u wat het oplijsten van overtreders betreft. De heer Caron zegt dat dit een goed idee is, maar wie zegt dat een persoon bekwaam is om een dier te houden omdat hij of zij een papiertje heeft waar dat op staat? Mijn moeder van 83 jaar heeft een rijbewijs, maar is niet bekwaam om met de wagen te rijden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over dierenwelzijn in het vergunningenbeleid – 1595 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Bij het verlenen van stedenbouwkundige, verkavelings-, milieu- of omgevingsvergunningen kunnen lokale besturen en deputaties bijkomende voorwaarden opleggen, bijvoorbeeld over uitvoerbaarheid en redelijkheid.

Uit een recente uitspraak van minister Schauvliege blijkt nu dat een vergunningverlenende overheid geen voorwaarden mag opleggen ter garantie van het dierenwelzijn. In het concrete geval werd een deputatie teruggefloten omdat zij aan

een milieuvergunning voor een proefdierencentrum de voorwaarde had gekoppeld dat de proefdieren verdoofd zouden worden geëuthanaseerd. Omdat deze voorwaarde niet werd opgelegd met het oog op de bescherming van de mens en het leefmilieu werd zij door uw collega geschrapd uit de milieuvergunning.

Daarnaast kunnen lokale besturen er ook voor kiezen om op bepaalde domeinen een striktere regelgeving uit te werken dan de algemeen geldende Vlaamse regelgeving. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan een stedelijke wooncode die minimale oppervlaktes vastlegt voor woningen of functies of een woningtypetoets die moet vermijden dat er getto's van eenkamerwoningen ontstaan.

Minister, mij is het niet duidelijk of een dergelijk verordenend kader ook kan worden uitgewerkt vanuit het oogpunt dierenwelzijn. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan grotere minimumoppervlaktes per dier in stallen, verplichte buitenruimtes voor de dieren of een maximaal aantal dieren per woning of bedrijf. Het gaat dus over de relatie of de spanning tussen lokale, provinciale en Vlaamse overheid.

Minister, waarom kan een schepencollege of deputatie bij individuele vergunningsaanvragen geen bijkomende voorwaarden opleggen ter garantie of verbetering van het dierenwelzijn?

Waarom wordt de regelgeving zodanig strikt geïnterpreteerd dat de dieren en hun welzijn tussen de categorieën van enerzijds menselijk welzijn en anderzijds milieuwelzijn in vallen? Vindt u dit geen hiaat in de regelgeving?

Kan of mag een lokale overheid een algemeen verordenend kader uitwerken met het oog op meer dierenwelzijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, acht u dit nuttig? Moet dit binnen bepaalde marges gebeuren? Zijn er al plaatsen waar dit gebeurde? Is het nuttig of nodig om lokale besturen te informeren over deze mogelijkheid?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Op de vraag waarom een schepencollege of deputatie bij individuele vergunningsaanvragen geen bijkomende voorwaarden kan opleggen op het vlak van dierenwelzijn, is het antwoord eenvoudig. De omgevingsvergunning heeft louter betrekking op ruimtelijke ordening en leefmilieu en niet op dierenwelzijn. Dat is geen hiaat in de regelgeving, dat is perfect logisch en consistent. Het klopt niet dat dierenwelzijn daardoor, zoals u stelt, tussen menselijk welzijn en dierenwelzijn valt. Wij hebben een heel uitgebreid regelgevend kader waar we dagelijks aan werken om dat nog verder te moderniseren en te zorgen voor een kortdader dierenwelzijnsbeleid. Het is niet omdat een gemeente of deputatie daar geen regels aan kan toevoegen, dat het dierenwelzijn niet zou worden gegarandeerd.

U verwijst naar een geval waarbij een deputatie voorwaarden voor euthanasie bij dieren koppelde aan de vergunningen voor een proefdierencentrum. De methodes die mogen worden gebruikt om dieren te euthanaseren in laboratoria, zijn op het niveau van de Vlaamse regelgever vastgelegd en zijn voor iedereen gelijk. Het zou al te gek zijn indien de deputatie zou kunnen beslissen om af te wijken van dat besluit. Wanneer men zegt dat het strenger kan, kan het natuurlijk ook minder streng. We moeten toch een uniform dierenwelzijnsbeleid kunnen voeren voor heel Vlaanderen. Dat is duidelijk en zorgt voor een sterk draagvlak. Als men zegt dat regionaal strenger kan worden opgetreden, dan kan men evengoed regionaal minder streng optreden. Als het in de ene richting kan, moet het ook in de andere mogelijk zijn. De beste manier om de ruimtelijke ordening te organiseren, is afhankelijk van sterk lokaal gebonden factoren. Er moet op lokaal niveau worden gekeken welke aanpak de beste is.

Ik zie niet in waarom pakweg een koe in Lichtervelde een grotere stal nodig zou hebben dan een koe in Kasterlee of omgekeerd. De welzijnsbehoeften van een

dier zijn gelinkt aan een aantal factoren zoals de diersoort en de leeftijd, maar de gemeente waar een dier wordt gehouden, heeft daar geen enkele invloed op.

Het kader dat bestaat voor ruimtelijke ordening zomaar kopiëren voor dierenwelzijn, houdt geen steek. Gemeenten de mogelijkheid geven om zelf regels voor dierenwelzijn uit te werken, zou leiden tot ongelijke behandeling. De ene gemeente zou dan een minder strengere regelgeving hebben dan de andere. Dat zou ook leiden tot een ongelijke behandeling van de eigenaars, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt op basis van dierenwelzijn maar op basis van de woonplaats. Ik kan me inbeelden dat dit op bezwaar zou stuiten van de Raad van State en van het Grondwettelijk Hof. Ik pleit er dan ook voor een resoluut dierenwelzijnsbeleid te voeren met goede en streng gecontroleerde regels die zonder onderscheid worden toegepast in heel Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, de basisregels moeten inderdaad op het centrale niveau worden afgedwongen, daarover ben ik het met u eens. Maar in andere domeinen kunnen lokale overheden wel degelijk strenger, en niet minder streng overigens, optreden. De lat ligt altijd onderaan. Hetzelfde geldt voor de Europese regelgeving en voor de verhouding tussen Vlaanderen en een aantal Europese regels. Wij kunnen in veel gevallen strenger zijn, maar wij kunnen nooit minder streng zijn. Daar pleit ik niet voor.

Het gaat niet alleen over de kippen of de ruimte die koeien moeten hebben in Kasterlee, Hoogstraten, Kortrijk of Wervik, maar ook over bijvoorbeeld kermisattracties en circussen waar dieren worden ingeschakeld. Er zijn een aantal gemeenten die daar strikte regels over hanteren. Voor de circussen hebben we al een meer generieke regelgeving gemaakt maar wat de kermisattracties betreft, zit daar wel variatie op. Ik pleit niet per se voor de noodzaak van variatie wanneer er een sterk centraal beleid is en zeker niet voor een vermindering maar er zouden factoren of redenen kunnen zijn waarom een lokaal bestuur een bepaalde toepassing vraagt die misschien afwijkt van centrale regels. Dat is een vorm van autonomie.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Het is niet de eerste keer dat dit thema wordt besproken in dit parlement. Ik ben zelf ook voorstander van de mogelijkheid om dierenwelzijn wel op te nemen in de afweging. Men kan overigens niet afwijken van de basisregelgeving wanneer het gaat over omgeving, milieu, hinder, ruimtelijke ordening, maar men kan wel bijkomende voorwaarden opleggen bij het afleveren van een vergunning. In die zin lijkt het me ook niet onlogisch om dat op het vlak van dierenwelzijn ook te doen. Ik vind het trouwens een eigenaardige redenering om ervoor te pleiten, zoals dat vandaag is in de wetgeving, dat een vergunningverlener ook de mogelijkheid heeft om zelf af te wegen, niet alleen of er bijkomende voorwaarden moeten worden opgelegd maar ook of het opportuun is om bedrijven zich op bepaalde locaties te laten vestigen.

Ze hebben de mogelijkheid die afweging te maken. De ruimtelijke ordening en de milieuhinder komen daarbij kijken. Indien we de afwegingsmogelijkheid zouden wegnemen, zou een vergunning eigenlijk automatisch al dan niet moeten worden toegekend. Er moet dan enkel worden afgevinkt of aan alle wettelijke voorwaarden is voldaan. We zitten nog altijd met een interpretatiemogelijkheid voor de vergunningverlenende overheid. Ik zie niet in waarom dat voor dierenwelzijn niet zou mogen gebeuren. Indien een vooruitstrevende lokale of provinciale overheid zou stellen dat op het vlak van dierenproeven niet van de Vlaamse basisregelgeving mag worden afgeweken en dat nog bijkomende voorwaarden worden opgelegd, vraag ik me af waarom dat niet zou mogen. Ik zie daar geen reden toe.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Voorzitter, ik wilde eerst het woord niet nemen, maar nu is even naar de commissie Leefmilieu verwezen. Ik denk dat we vooral het Omgevingsdecreet zelf kunnen aanpassen.

Mijnheer Sanctorum, ik kijk vooral naar u. Ik heb het over de aanpassing van de leeftijd van honden in 2011 of 2012. Toen werd een hond van een gespeende pup plots pas een hond op de leeftijd van zes maanden. In de omgevingsvergunning zelf wordt geen aandacht aan dierenwelzijn geschonken. Ik denk dat we hier in eerste instantie op kunnen inzetten. Nu kan een bedrijf honderden puppies importeren die dan wettelijk gezien niet meetellen voor de omgevingsvergunning. Ik denk dat we veeleer naar de commissie Leefmilieu moeten om daar verder te pleiten. Ik weet dat u mijn denkspoor volgt. Het is nu aan de andere Vlaamse volksvertegenwoordigers om dat misschien ook te doen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik ben blij met uw antwoord. U hebt terecht gezegd dat er een zekere objectiviteit in een beoordeling moet zitten. U hebt de vergelijking gemaakt tussen Kasterlee en Lichtervelde. De oppervlakte waarin wordt voorzien voor dieren is niet anders in Kasterlee dan in Lichtervelde. Er zijn ook geen objectieve redenen voor een verschil. Het moet overal goed zijn.

Als het om de beoordeling van een omgevingsvergunning gaat, gaat het natuurlijk om het effect op de omgeving. Dat is een nuance. De situatie in Lichtervelde kan anders zijn dan de situatie in Kasterlee vanwege de omgeving, de bebouwing, de bestemming of de aanwezigheid van natuur. Externe factoren hebben hier een invloed op.

Als het om het dierenwelzijn gaat, zie ik dat niet meteen. De normen moeten onderbouwd zijn. Ik denk dat hier een onderzoek aan voorafgaat en dat dit aan de redelijkheid wordt getoetst. Het is in elk geval nodig dat dit overal op een goede wijze wordt toegepast. Zoals u terecht hebt opgemerkt, zie ik geen verschil tussen stallen of activiteiten in Kasterlee of in Lichtervelde.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil me graag bij de woorden van de heer Dochy en bij uw antwoord aansluiten. Ik vraag me af of er hierover in de Vlaamse Regering enige discussie is. Ik hoor hier immers verschillende geluiden en dat verbaast me een beetje. Ik denk dat de regelgeving in verband met de omgeving zeer duidelijk is. Ook als het om de definities van honden en dergelijke gaat, is de beoordeling ten aanzien van de omgeving duidelijk. We hebben een duidelijke aparte regelgeving op het vlak van dierenwelzijn. Om die normen bij te sturen, beschikken we over aparte afwegingskaders en regelgeving. Dat is zeer duidelijk.

Ik begrijp uw standpunt volledig. Vooral wat de hygiëne en de zuiverheid van de wetgeving betreft, denk ik dat de correcte vertaling zeer duidelijk is. Aangezien ik hier verschillende geluiden hoor, heb ik echter toch een vraag. Lopen hierover in de Vlaamse Regering andere discussies?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijn bekommernis is in de eerste plaats dat dierenwelzijn bij dierenwelzijn thuishoort. Misschien is er een andere motivatie. Ik wil, met alle sympathie, niet dat de sector van de ruimtelijke ordening zich zou uitspreken over de interpretatie of de toepassing van de dierenwelzijnsnormen: dat hoort bij dierenwelzijn. Dat lijkt me de grootste garantie voor het respect voor onze regels en voor een uniforme toepassing van die regels.

Ik word door sommige Vlaamse volksvertegenwoordigers in hun communicatie de koning van de dieren genoemd. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Ik weet niet of dat voor een republikein een compliment is. (*Opmerkingen van Bart Caron*)

Ik denk dat we het oordeel beter kunnen overlaten aan de koning van de dieren dan aan anderen. Ik denk dat dit voor het dierenwelzijn zelf de grootste garantie is.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Sire, dit is in komende tijden een discussie en een overweging waard. Het gaat me niet om de wetgeving of om de Vlaamse decreten inzake de ruimtelijke ordening. De vraag is of we de lokale en de provinciale besturen op allerlei terreinen een mogelijke beleidsruimte moeten geven om aanvullende voorwaarden op te leggen. Daarover heb ik het. De centrale vraag is of we die beleidsruimte al dan niet aan een gemeente of een provincie toekennen.

Ik ben daar niet noodzakelijk tegen. We willen dat op een aantal andere terreinen ook mogelijk maken. Waarom zou een gemeente zich niet als een superdier-vriendelijke gemeente kunnen profileren en op dat vlak een voorbeeldrol kunnen vervullen? Op die manier zal de gemeente meer betrokken zijn bij het beleid.

Het is slechts een voorbeeld, maar we kennen de historie van de hondenkweker in Beselare. Waarom zou een gemeentebestuur zich zorgen moeten maken of hierin geïnteresseerd moeten zijn indien het op geen enkele wijze enige rol kan spelen met betrekking tot de vergunning of tot het politioneel toezicht?

Ik wil de regels zeker niet naar onderen veranderen. Ik wil ook vermijden economisch oneerlijke handelsrelaties te veroorzaken. Dat is niet mijn bedoeling. Het gaat over de mentaliteit, om sensibilisering en om betrokkenheid. Ik denk niet dat we dit moeten uitsluiten. Dat is mijn overtuiging.

Minister Ben Weyts: Ik wil strengere regels in heel Vlaanderen en niet enkel in Kasterlee. (*Opmerkingen van Bart Caron*)

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de verkoop van paaskonijnen en -kuikens – 1670 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Voorzitter, het fenomeen van de paaskuikens heeft in de paasperiode wat aandacht in de media gekregen, naar aanleiding van beelden uit een winkel waarin kuikens elkaar vertrappten. We hebben op de sociale media gezien dat de problematiek leeft.

Het is iets dat elk jaar rond de paasperiode terugkeert. Dieren- en tuincentra bieden paaskonijnen en paaskuikens aan. Dit leidt uiteraard tot impulsaankopen. De regelgeving bestrijdt dit principe, in het bijzonder met betrekking tot de verkoop van honden en katten, maar we weten allemaal dat met de verkoop van dergelijke dieren in de paasperiode eigenlijk impulsaankopen worden nagestreefd.

Die dieren worden natuurlijk snel groot en vergen dan meer aandacht, verzorging en aangepaste voeding dan aanvankelijk werd gedacht. Blijkbaar is dat een simpele waarheid die snel wordt vergeten.

De dierenasielen en de opvangcentra klagen de problematiek ook aan, want in de weken en maanden na Pasen kampen zij natuurlijk niet met paaskuikens, maar met paaskippen en -hanen die natuurlijk veel groter zijn geworden dan wanneer ze werden aangeschaft. Er worden zelfs dieren op straat gevonden.

Minister, ik denk dat die praktijk historisch is gegroeid en historisch gezien ook erg sympathiek lijkt. Vanuit het oogpunt van het dierenwelzijn is dit echter absoluut niet wenselijk. Is het geen optie eens met de verkooppunten van dergelijke dieren rond de tafel te zitten om die jaarlijks weerkerende impulsaankopen en het hiermee gepaard gaande dierenleed stop te zetten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, de tijden veranderen gelukkig. Het is nog niet zo gek lang geleden dat rond Pasen overal gratis kuikentjes werden weggegeven. We kunnen het bijna niet meer bedenken, maar die kuikens werden niet enkel weggegeven in tuincentra, maar ook zelfs bij de bakker.

Het waren in verschillende kleuren geverfde kuikentjes, die als feestelijke decoratie in de uitstalramen werden geplaatst. De dierenwelzijnswet is gelukkig aangepast, waardoor er een verbod werd ingevoerd op het houden of verhandelen van geverfde dieren en op het uitreiken van dieren als prijs of als beloning bij wedstrijden, verlotingen of weddenschappen. We moeten daar alert voor blijven, want sommige mensen zijn nog niet op de hoogte van die regelgeving, maar daarmee werd wel een einde gesteld aan het gratis weggeven van kuikens in de paasperiode en het gebruiken van geverfde kuikens als decoratie. Die gewoonten behoren nu tot het verleden. Het klopt dat er dierenwinkels zijn die in de paasperiode, maar ook daarbuiten, kuikens of konijnen te koop aanbieden.

Dit jaar zijn er op twee plaatsen problemen gemeld, en we zijn daartegen opgetreden. Enkele jaren geleden ben ik zelf eens opgetreden bij een warenhuis dat goudvissen aan klanten meegaf. Dat is toen onmiddellijk stopgezet. Ik heb geen berichten gekregen over asielen die specifiek in de paasperiode overstelpt zouden zijn met kuikens en konijnen. De dienst dierenwelzijn heeft ook geen andere meldingen gekregen. Het is dus gelukkig beperkt gebleven tot de twee vermelde incidenten.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik erken de vooruitgang in vergelijking met de schrijnende verhalen die u daarnet beschreef. Gelukkig behoren die tot het verleden. Dat neemt niet weg dat er aan het principe iets schort: een paaskuiken bestaat niet. Het zijn hoenders of kippen die verkocht worden.

Ik blijf bij mijn stelling dat dit principe niet meer van deze tijd is en dat het leidt tot impulsaankopen. Dat wordt in de wet bestreden, vooral bij de verkoop van honden en katten in winkels. Waarom zouden we die redenering ook niet toepassen op andere dieren, zoals kippen? Daarom roep ik u op om die tuincentra te vragen te stoppen met het aanbieden van paaskuikens tijdens de paasperiode.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijn dochter is bijdehand en goed mee in het paasverhaal. Maar als daar dan kuikens bijkomen, schept dat toch verwarring, want die hebben niets met de klokken te maken, laat staan met de paashaas.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de implicaties voor het dolfinarium van de nieuwe erkenningsvoorwaarden voor dierenentuinen – 1781 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, mijn volgende vraag gaat over een thema dat al lang een strijdpunt is voor de mensen die vechten voor meer dierenwelzijn. U kunt zich wellicht scharen achter een deel van de kritiek op de erkenningsvoorwaarden voor dierenentuinen, die nog steeds worden geregeld door het koninklijk besluit dat dateert van 1998, want u kondigde terecht aan dat die voorwaarden zouden worden aangepast. Zo zal onder meer verboden worden om dieren te verplichten kunstjes te vertonen die niet overeenkomen met hun natuurlijk gedrag.

Om de specifieke voorwaarden voor het houden van dolfijnen, zoals geregeld bij ministerieel besluit van 1999 betreffende het houden van zoogdieren, te herzien, werd reeds in het verleden overleg gevoerd. Dat gebeurde vooreerst in 2006 binnen een in de Kamer van Volksvertegenwoordigers opgerichte commissie en vervolgens binnen een werkgroep in de schoot van de Raad voor Dierenwelzijn. Dit overleg resulteerde na achttien vergaderingen in een advies van eind 2013, waarin belangrijke suggesties werden gedaan in verband met de bijkomende voorwaarden. Op korte termijn gaat het om meer opleiding voor het personeel, maar op lange termijn wordt voorgesteld om te voorzien in een buitenbassin voor de dolfijnen.

Zal de aanpassing van de erkenningsvoorwaarden voor dierenentuinen, zoals vastgelegd bij koninklijk besluit van 1998, ook van toepassing zijn op het dolfinarium? Worden de activiteiten met dolfijnen zoals die plaatsvinden in het dolfinarium, beschouwd als het verplicht vertonen van gedrag dat niet overeenstemt met het natuurlijk gedrag?

Zullen ook de specifieke minimumvoorwaarden voor het houden van zoogdieren, waaronder dolfijnen, zoals vastgelegd in het ministerieel besluit van 1999, worden herzien? Zal daarbij ook rekening gehouden worden met de in 2013 door de Raad voor Dierenwelzijn geleverde aanbevelingen voor de korte en lange termijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De erkenningsvoorwaarden voor dierenentuinen zijn momenteel inderdaad vastgelegd in een koninklijk besluit dat al dateert van 1998. In die twintig jaar heeft er een hele evolutie plaatsgevonden aangaande het welzijn van dieren in dierenentuinen. De manier waarop dierenentuinen vandaag dieren tonen, is niet meer te vergelijken met hoe dat gebeurde toen het koninklijk besluit van 1998 werd opgesteld. Bovendien is er nu veel meer wetenschappelijke kennis over het houden van wilde dieren in dierenentuinen en het invullen van hun behoeften. Tenslotte stelt de dieren tuinbezoeker zich vandaag heel wat meer vragen bij het welzijn van de dieren en liggen zijn verwachtingen nu heel wat hoger.

Het is dan ook tijd om de regelgeving aan deze realiteit aan te passen. De Vlaamse Regering heeft dat al na een eerste lezing principieel goedgekeurd. Nu wordt het advies ingewonnen van de Raad van State en dan kan de Vlaamse Regering de nieuwe regeling definitief goedkeuren.

Dolfinaria vallen al sinds 1998 onder de dierenentuinenregelgeving. Dit zal natuurlijk niet veranderen met het nieuwe besluit. Of de show voldoet aan de nieuwe regels,

zal nagegaan worden na inwerkingtreding ervan. Er is voorzien in een overgangspe-riode en voor zover nodig heeft het dolfinarium na publicatie van het besluit 12 maanden om zich in orde te stellen. Uit onze contacten met het dolfinarium verne-men we dat een nieuwe educatieve voorstelling nu plaatsvindt, die pedagogisch ver-antwoord is. Dat is een stap in de goede richting. Of ze aan de regelgeving beant-woordt, zullen we beoordelen zodra we meer zicht hebben op de concrete praktijk.

Wat de minimumnormen voor het houden van zoogdieren in dierentuinen betreft, heb ik nog geen advies van de Dierentuinencommissie ontvangen. De aanpassing van de regelgeving is nog in voorbereiding. Het is een heel omvattend werk en dat komt door het grote aantal soorten dat behandeld moet worden. De Dieren-tuinencommissie gaat hierbij heel grondig te werk, op basis van wetenschappelij-ke gegevens. Dit vraagt helaas tijd, maar het zorgt er wel voor dat een degelijk resultaat uit de bus zal komen. Ik heb nu wel gevraagd of in afwachting van een volledig advies daar al gedeelten van kunnen worden afgesplitst, zodat al met bepaalde categorieën van dieren, bijvoorbeeld de primaten, vooruitgang kan worden geboekt. De dienst Dierenwelzijn bekijkt of in afwachting van een volledig advies al een gedeeltelijke aanpassing van de normen mogelijk is. In elk geval zal bij de uitwerking van de regelgeving rekening gehouden worden met het ad-vies van de Raad voor Dierenwelzijn.

Heel concreet is er nog altijd een discussie gaande met het dolfinarium over het buitenbassin. Dat is een immense investering, maar ik wil ook wel dat die ge-beurt. We spreken over om en bij de 15 miljoen euro. Maar als we willen dat in functie van het dierenwelzijn de normen gerespecteerd worden, dan zal die in-vestering ook nodig zijn.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat de evaluatie van de show zal gebeuren nadat de nieuwe erkenningsvoorwaarden van kracht zijn. Ik veronderstel dat uw inspectie-diensten die oefening zullen maken. Ik ben benieuwd op welke manier een der-gelijke show dan zal kunnen beantwoorden aan de voorwaarden van het natuur-lijk gedrag en hoe men die twee zaken zal kunnen verzoenen. Ik begrijp dat het een beetje in de richting zal gaan dat een show zal worden opgesteld die toch conform de interpretatie van die voorwaarden is. Ik ben toch wel benieuwd hoe men dat gaat motiveren.

Wat de Dierentuinencommissie betreft, is het een goede zaak om het op te split-sen, want anders blijven we wachten. Het is eenzelfde discussie als met de herzie-nig van de wetgeving inzake huisdieren. Het is zeker belangrijk om die dossiers op te splitsen zodat we tenminste in die deeldossiers vooruitgang kunnen boeken.

Ik wil nog in herinnering brengen dat de voorwaarden die de Raad voor Dieren-welzijn aanbracht, gaan over een serieuze termijn. Zelfs de aanbevelingen op korte termijn zouden twee jaar na aanpassing van het besluit van kracht moeten zijn. Dat gaat dan alleen nog maar over vorming van het personeel op het vlak van gedragsbiologie en habitatbeleving. Ik hoop tenminste dat dat basispakket heel snel vooruit kan gaan, want anders zitten we over tien jaar nog altijd in de-zelfde situatie. Als het dan gaat over het buitenbassin: de Raad voor Dierenwel-zijn beveelt zelfs aan om die voorwaarden van kracht te laten zijn twaalf jaar na de beslissing. Ik denk dus dat we snel werk moeten maken van duidelijkheid voor het dolfinarium zodat dat bassin kan worden gebouwd.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik denk dat we er allemaal mogen van uitgaan dat de exploitanten van het dolfinarium de beste bedoelingen hebben, ook

met de dieren. Ze zorgen goed voor de dieren. Dat er een aantal evoluties zijn en dat er discussie is over natuurlijk gedrag, kan ik aannemen, maar mijn pleidooi is gewoon om toch in goed overleg te treden met de exploitanten en om hun ook duidelijkheid en rechtszekerheid te geven op lange termijn. Je kunt toch moeilijk verwachten dat er grote investeringen gedaan worden en dat dat na enkele jaren opnieuw worden bijgesteld om nog meer investeringen te doen. Ik pleit voor goed overleg, realisme en in elk geval ook duidelijkheid ten aanzien van de exploitanten.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De erkenningsvoorwaarden voor dierentuinen worden inderdaad nog steeds geregeld door een KB uit 1998. Dat is toch een eeuwigheid geleden op het vlak van dierenwelzijn. Er is veel veranderd, er is veel onderzoek gebeurd, er zijn vele nieuwe inzichten, en gelukkig maar. Het is duidelijk tijd voor nieuwe regelgeving, maar wij willen wel dat de oefening goed en grondig gebeurt. Dierentuinen zullen zich dan ook in regel moeten stellen zodra de nieuwe regelgeving van toepassing is. Daar gaan we uiteraard niet op korten.

We zijn zeer tevreden dat het Boudewijnpark concreet aan de slag is met aanpassingen op korte termijn. Het gaat onder andere over opleidingen voor personeel, verrijking van activiteiten en meewerken aan wetenschappelijk onderzoek. Blijft natuurlijk nog altijd dat buitenbassin. Boudewijnpark heeft intussen zijn engagement gegeven, maar onze fractie rekent wel degelijk op de uitvoering van deze werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitbreiding van de zero-emissiepremie naar scooters en motors – 1703 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Voorzitter, minister, vanaf 15 april krijg je van de Vlaamse overheid 750 euro premie voor de aankoop van een elektrische bromfiets en 1500 euro voor een elektrische motorfiets. Het bedrag is beperkt tot maximum 25 procent van de aankoopprijs. U als Vlaams minister van Energie breidt zo de zero-emissiepremie uit, omdat volgens u elektrische scooters en elektrische motors beter voor ons milieu zijn dan hun tegenhangers op benzine. Ze kunnen ook de files verkorten, ze verbruiken minder en dringen motorlawaai terug.

Opvallend aan deze premie is dat ze niet geldig is bij de aankoop van een speed pedelec. Deze supersnelle fietsen worden nochtans gezien als een speciaal soort bromfiets. Ze moeten ook ingeschreven worden, een rijbewijs is nodig en er geldt een helmplicht. Het is dus een even belangrijk alternatief voor de auto in het woon-werkverkeer. Het zou logisch en wenselijk zijn mocht de premie worden uitgebreid naar deze categorie.

Minister, waarom is de speed pedelec voorlopig niet opgenomen in de zero-emissiepremie? Wanneer plant u eventueel de speed pedelec op te nemen in de premie?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mevrouw Fournier, dank u wel voor uw vraag. Het uitgangspunt bij de aanpassing van de zero-emissiebonus is het verschil wegwerken tussen een voertuig op fossiele brandstoffen en eenzelfde voertuig met een nuluitstoot.

De Vlaamse Regering heeft dit jaar reeds twee maatregelen genomen om de verkoop van de zero-emissievoertuigen aan te zwengelen. Voor de aankoop van een elektrische auto krijg je vandaag al een premie van de Vlaamse overheid, en begin februari heeft de Vlaamse Regering al beslist om de zero-emissiepremie opnieuw te verhogen naar het niveau van 2017, om vzw's en aanbieders van auto-delen ervan te laten genieten en om de steun voor waterstofwagens te verhogen. Die uitbreidingen gaan retroactief in vanaf 1 januari. Je kunt nu ook een bonus krijgen voor een elektrische motorfiets en voor een elektrische bromfiets klasse B ingeschreven vanaf 15 april. Voor een elektrische scooter zul je 750 euro krijgen, voor een elektrische motor 1500 euro. De premie is wel beperkt tot maximum 25 procent van de aankoopprijs.

Elektrische scooters en motors zijn veel beter voor ons milieu en voor onze gezondheid dan hun tegenhangers die op fossiele brandstof rijden. Bovendien kunnen ze auto's van de weg halen, waardoor ze de files verkorten. Door hun lichter gewicht en kleinere omvang verbruiken ze ook nog eens minder. Om nog te zwijgen over het terugdringen van het motorlawaaï. Het gaat dus in essentie om het inruilen van een fossiele verbrandingsmotor tegen een niet-fossiel voertuig.

Het is correct dat speed pedelecs niet meegenomen zijn in deze uitbreiding. In essentie gaat het om fietsen die aangedreven zijn met eigen spierkracht. Verder zien we dat deze fietsen nu echt aan het boomen zijn. Er zijn reeds langere levertijden dankzij een nieuw marktsegment, namelijk de leasingmarkt die reeds op deze categorie van voertuigen is gesprongen. De extra vraag van bedrijven naar leasefietsen duwt de groei nog iets hoger. Als wij een premie geven, is het om iets te laten doorbreken. Als wij zien wat de elektrische fietsen maar ook de speed pedelecs op dit moment meemaken, dan is dit al een boomsituatie. Het is niet de bedoeling om subsidies te geven aan iets dat op dit moment al aan het boomen is. Wat we doen met de auto's en de scooters, is een tijdelijke situatie met een beperkte enveloppe, ook beperkt in de tijd. Zodra deze techniek is doorgebroken, is een premie niet meer nodig en zal ze dan ook niet meer gehandhaafd worden.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, bedankt voor uw uitleg. Het is inderdaad goed dat die speed pedelecs boomen. Het klopt dat er steeds meer verkocht worden, maar niettegenstaande vinden we dat er nog altijd meer zou moeten worden ingezet op de speed pedelecs.

Uw collega-minister in de Vlaamse Regering, minister Weyts, gaat ook maximaal inzetten op de 'modal shift', dus ook maximaal de fietsostrades promoten. Minister Homans gaat de ambtenaren ook fietsvergoedingen geven voor de speed pedelec. Ze heeft dat toegezegd. Het zou dus goed zijn dat ook u vanuit uw bevoegdheid nog een extra ondersteuning geeft aan de speed pedelecs, omdat die, zoals u zelf ook zegt, kunnen helpen om de files te verkorten. We moeten proberen om zo veel mogelijk auto's van de weg te halen. De speed pedelec is daar een heel mooi alternatief voor. Ik denk dus wel dat er nog altijd maximaal zou moeten kunnen worden ingezet op het promoten van de speed pedelec. Is dat dan tijdelijk, dan kan ik daar volledig mee leven, maar onze vraag is om daar toch nog een extra duwtje te kunnen geven om die fiets maximaal te kunnen promoten.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mevrouw Fournier, ik ben sowieso niet tegen het stimuleren van de speed pedelecs. Ik vind het, zoals u zelf ook zegt, een handig alternatief voor een auto of een moto. Het kan dus een alternatief zijn, maar mijn bekommernis is: moeten we iets dat op dit moment al enorm veel aantrek heeft en blijkbaar vanzelf al zeer goed in de markt ligt, nog stimuleren met premies?

Het gaat erover dat als mensen kiezen tussen een motor met verbrandingsmotor of een motor die elektrisch rijdt, ze de keuze maken voor die elektrische motor. Voor een speed pedelec is er natuurlijk geen fossiele tegenhanger, omdat het volledig nieuw is. En het ligt ook weer heel dicht tegen die elektrische fiets, waarover ik in de volksmond ook geregeld de vraag krijg waarom ik daar geen premies voor geef. Maar als ik zie op welke manier de elektrische fiets vandaag ook door private partners zwaar wordt gepromoot, en dat fietsen op dit moment tegen heel zware verminderingen verkocht worden, dan lijkt het mij niet nodig om daar nog een incentive voor te geven.

Ik ben er niet tegen. Als de meerderheidspartijen of het parlement vinden dat dat moet worden gedaan, zal ik mij daar niet tegen verzetten. Maar aangezien niemand zich aansluit bij uw vraag, denk ik dat er weinig animo is om dat te doen. Maar als u daar een meerderheid voor vindt, mevrouw Fournier, ben ik gerust bereid om dat te bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het terugvorderen van het onrechtmatig verkregen voordeel bij energiefraude – 1787 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, in de provincie Limburg worden 1500 PV-installaties (photovoltaic) verdacht van betrokkenheid bij energiefraude. Hoe het Vlaamse beeld eruitziet, is me niet helemaal duidelijk, maar ik zal u dat straks in een tweede ronde vragen. Als u daar iets over weet, kunt u mij dat altijd laten weten.

In april 2018 heeft de raadkamer in Hasselt in een eerste dossier een installatiebedrijf, de zaakvoerder ervan en een keurder naar de correctionele rechtbank verwezen wegens vermoedelijke keuringsfraude met zonnepaneleninstallaties. De eigenaars van de betrokken PV-installaties worden buiten vervolging gesteld, maar zij zouden geen aanspraak kunnen maken op de rechtsplegingvergoeding, omdat de fraude bewezen zou zijn. Dat heeft aanleiding gegeven tot heel wat commotie en een gevoel van onrecht, omdat natuurlijk de eigenaar per definitie vooral het voordeel heeft gehad, indien de fraude bewezen wordt.

Begin 2017 werd het Energiedecreet aangepast en werd aan titel V een artikel 5.1.3 toegevoegd, dat toelaat dat de netbeheerder of beheerder van het transmissienet de uitbetaling van groenestroomcertificaten, warmte-krachtkoppelingscertificaten, vergoedingen en premies die werden ingesteld ter uitvoering van titel VII en VIII van het Energiedecreet, kan opschorten, stopzetten of terugvorderen als er energiefraude, zoals bepaald in het Energiedecreet, werd vastgesteld.

Minister, kan de netbeheerder artikel 5.1.3 van titel V van het Energiedecreet invoeren om de te veel betaalde groenestroomcertificaten terug te vorderen, wanneer er energiefraude werd vastgesteld bij een bepaalde PV-installatie?

Het toevoegen van artikel 5.1.3 aan het Energiedecreet gebeurde begin 2017. Kan de netbeheerder dat artikel invoeren voor energiefraudezaken die hebben plaatsgevonden voor de aanpassing van het decreet?

Volstaat een vaststelling van energiefraude om via artikel 5.1.3 van het Energiedecreet de te veel betaalde groenestroomcertificaten terug te vorderen of dient

de eigenaar van de betreffende PV-installatie – al dan niet correctioneel – veroordeeld te worden?

De Vlaamse Regering kan, na advies van de VREG, richtlijnen uitvaardigen voor de wijze waarop de hoeveelheid onrechtmatig verkregen voordeel kan worden berekend. Zijn er al dossiers gekend waarbij de Vlaamse Regering die richtlijnen uitgevaardigde? Om welke zaken ging het? Hoeveel bedroeg de totale hoeveelheid onrechtmatig verkregen voordeel?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Bedankt voor uw vraag, mijnheer Danen. De distributienetbeheerders kunnen, wanneer onterechte groenestroomcertificaten zijn uitgekeerd, en ook in het geval dat de energiefraude betrekking heeft op de hoogte van de minimumsteun, inderdaad gebruikmaken van het mechanisme uit het Energiedecreet om onterecht uitbetaalde steun terug te vorderen.

Artikel 5.1.3 van het Energiedecreet trad in werking op 1 april 2017. Conform het algemene principe van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek is een nieuwe regel niet alleen van toepassing op toestanden die ontstaan na de inwerkingtreding ervan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vorige wet ontstane toestanden. Het zal dus kunnen om de maatregel toe te passen op fraude die in het verleden plaatsvond, maar die tot op heden voortduurt. Wat zaken betreft die buiten het voormelde temporele toepassingsgebied zouden vallen, kan de netbeheerder nog steeds gebruikmaken van de mogelijkheden geboden door de wet van 7 juni 1994, maar dat vereist wel een strafrechtelijke procedure. Indien het veeleer kleinschalige energiefraude betreft, bestaat hier steeds het risico dat het parket seponereert. Om net het seponeren tegen te gaan, heb ik energiefraude laten opnemen in het Energiedecreet, zodat elke vorm van energiefraude bestraft kan worden.

De Vlaamse Regering heeft inderdaad al gebruik gemaakt van de delegatie om richtlijnen uit te vaardigen over hoe het onrechtmatig voordeel moet worden berekend. Dat gaat niet om richtlijnen aangaande individuele dossiers, want dat kan de regering niet op grond van artikel 5.1.3, maar het betreft een reeks algemene benaderingen van hoe bij al de daarin voorziene gevallen het onrechtmatige voordeel moet worden berekend. Dat gebeurde via het besluit van de Vlaamse Regering van 26 januari 2018, dat recent in werking is getreden.

Het Energiebesluit legt voorts een aantal parameters vast waarmee in de berekening rekening moet worden gehouden, bijvoorbeeld de te hanteren nettarieven, de te hanteren elektriciteitsprijs, de duur van de fraude, of de te hanteren waarde van een groenestroomcertificaat.

Kortom, mijnheer Danen, de Vlaamse Regering heeft haar verantwoordelijkheid opgenomen en heeft de netbeheerders de middelen ter beschikking gesteld om een effectief beleid op het vlak van energiefraude, inclusief terugvordering, door te voeren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het is inderdaad belangrijk dat de regels gevolgd worden en dat indien er fraude is, die aangepakt wordt, vooral ook om het draagvlak voor hernieuwbare energie zo groot mogelijk te houden. Het spreekt voor zich dat als fraude onbestraft zou blijven, dat draagvlak zou wegzinken als sneeuw voor de zon. En dat kunnen we natuurlijk missen.

Het is bekend dat in de provincie Limburg zo'n 1500 PV-installaties verdacht worden van betrokkenheid bij energiefraude. Hebt u er een beeld van hoe dat in de rest van Vlaanderen zit? Is dat in Limburg meer dan in de rest van Vlaanderen of

is dat een gelijkaardig beeld? Of is dat iets dat u moet opzoeken? Dan zal ik dat graag via een schriftelijke vraag aan u vragen.

Minister Bart Tommelein: Als u een schriftelijke vraag stelt, zullen we u dat meedelen via de schriftelijke vraag, mijnheer Danen.

Johan Danen (Groen): Bedankt. Ik neem aan dat we de zaken van nabij monitoren en opvolgen en dat er natuurlijk een evaluatie mogelijk is, als blijkt dat er een aantal aspecten binnen het decreet zouden moeten worden aangepast. Dat is de normale gang van zaken, en dat is hier natuurlijk ook van toepassing.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, ik heb voor u een primeur: de cijfers van 2017. Mijn adviseur is met de fiets en is hier met wat vertraging aangekomen. Hij kon niet mee met mij. Ik moet wel eerlijk toegeven dat ik met een elektrische fiets rijd en dat hij moet stampen zonder elektrische fiets.

De fraude van de certificaten bedraagt maximaal 93 miljoen euro. Daarvan zijn er 8 lopende dossiers. Over het niet-melden van de lokale productie hebben we 3956 dossiers, voor een totaalbedrag van 1.107.680 euro. Wat betreft de REG-premie gaat het over een bedrag van 344.525 euro. Wat meter- en contractfraude betreft, gaat het over 547 dossiers, voor een bedrag van 574.163 euro. Ik heb de bedragen nog niet opgeteld. Als u ze optelt, hebt u het totaal.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u voor uw antwoord. Ik zei daarnet al dat het belangrijk is dat we het monitoren goed opvolgen en, indien nodig, bijsturen. Ik neem aan dat wij, als parlement, daarin ook onze rol zullen spelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energienorm – 1805 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Op 28 maart gaf Federation of Belgian Industrial Energy Consumers (Febeliec) een studie uit, met daarin enkele belangrijke gegevens over de energie-intensieve industrie, die in ons land 10 tot 17 procent meer betaalt voor energie dan in de omringende landen. In Frankrijk, Nederland en Duitsland betalen die bedrijven geen transportkosten. Dat verklaart het grootste verschil. Men hanteert daar de filosofie dat de transportleidingen sowieso moeten worden geplaatst. Ze hebben nog andere gunstmaatregelen: kortingen op taksen, heffingen voor groene stroom waarop ze ook korting hebben, enzovoort. Zo hebben de bedrijven bij ons een concurrentieel nadeel en dus een kostenhandicap. Dit ondermijnt de competitiviteit en dus ook de werkgelegenheid. Dat is geen nieuwe informatie: studies van PricewaterhouseCoopers en Deloitte hebben dit vroeger al becijferd.

Febeliec, de federatie van industriële grootverbruikers, en de KU Leuven hebben in een nieuw onderzoek een verband aangetoond tussen de hoge elektriciteitsprijzen en de werkgelegenheid. Men komt tot de conclusie dat als de elektriciteitsprijs bij de energie-intensieve industrie met 10 procent daalt, dit 3 procent meer jobs zou opleveren en de investeringen met 6 procent zou doen toenemen. Dat betekent concreet voor Vlaanderen 12.000 extra jobs en 550 miljoen euro

extra investeringen. Op basis van deze resultaten pleit men opnieuw voor het invoeren van een energienorm.

Het invoeren van de energienorm was zowel op federaal als op Vlaams niveau in het regeerakkoord opgenomen. De vraag naar de stand van zaken werd hier al vaak gesteld, door mij al minstens vier of vijf keer, en ook een aantal keren door de heer Bothuyne. Dit werd ook al besproken in Werkgroep 4 van de Stroomversnelling.

De laatste keer dat de vraag werd gesteld, was op 11 oktober 2017. Toen, minister, zei u dat de energienorm zou worden besproken in het kader van het interfederale Energiepact. In functie daarvan stelde u dat er een specifieke studie zal moeten worden voorbereid op basis van de modaliteiten die in het Energiepact worden afgesproken.

In het federale Energiepact dat, onder een aantal voorwaarden, op Goede Vrijdag werd goedgekeurd, is de energienorm opgenomen. Op de derde slide die werd gepresenteerd door minister Marie-Christine Marghem staat letterlijk: "Deze norm, die afhankelijk is van het verbruiksprofiel en de energie-intensiteit, moet ervoor zorgen dat de verschillende componenten van de energiekost in België niet hoger zijn dan in onze buurlanden, zodat de concurrentiekracht van onze ondernemingen en de koopkracht van de gezinnen gevrijwaard blijven." Daarvoor moest minister Marghem tegen 20 juli 2018 een voorontwerp van wet indienen, en ook een voorontwerp van wet tot hervorming van het systeem van degressiviteit van de offshore toeslag tegen 31 mei 2018.

We hebben uiteraard ook nog het Vlaamse onderdeel. In de conceptnota, ook van Goede Vrijdag, waarin de Vlaamse Regering het Energiepact verwelkomt als een belangrijke ambitienota, staat ook een hele paragraaf over de energienorm. Ik weet dat er al een 'super cap' is uitgewerkt voor de meest energie-intensieve bedrijven, maar er is uiteraard nog heel wat ander werk te doen.

Minister, hoe gaat u samenwerken met uw collega-ministers van Energie voor een snelle invoering van de energienorm, zowel op het vlak van distributienet als op het vlak van transportnet en van taksen?

Hoe worden de contouren voor het uitwerken van de energienorm in functie van het Energiepact bepaald? Welke concrete beslissingen werden al genomen?

U gaf aan dat op basis van de afspraken in het Energiepact een specifieke studie zal worden voorbereid. Wat is de timing hiervoor?

Wat is de timing voor het invoeren van de energienorm? U kunt nu natuurlijk zeggen dat het nog geen 31 mei is. Maar binnen drie weken is het 31 mei.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dat kan ik bevestigen: binnen drie weken is het 31 mei. Daar hebt u groot gelijk in!

De Vlaamse Regering zal waken over de concurrentiekracht van de bedrijven. Ik ben lid van de Vlaamse Regering. Dat houdt dus in dat ook ik mee zal waken over de concurrentiekracht van de bedrijven, in het bijzonder van de energie-intensieve bedrijven, die inderdaad kwetsbaar zijn voor de concurrentie met buitenlandse bedrijven. Kostenefficiëntie, technologie-neutraliteit en budgettair realisme zijn voor de Vlaamse Regering cruciale principes bij de concretisering van deze doelstellingen.

Om het concurrentievermogen van en de werkgelegenheid in onze bedrijven te beschermen, zal de Vlaamse Regering samen met de relevante andere entiteiten in dit land zo snel mogelijk een energienorm met bijhorend correctiemechanisme uitwerken, conform het federale en Vlaamse regeerakkoord, die gebaseerd is op

zowel de elektriciteits- en gasprijzen alsook op de nettarieven en de andere meerkosten. De Vlaamse Regering zal het noodzakelijke voorbereidende werk nog voor de zomer van 2018 afronden.

Bij de totstandkoming van deze energienorm zal overleg worden gevoerd met alle relevante stakeholders. Voortbouwend op deze energienorm zullen er nog in 2018 corrigerende maatregelen worden goedgekeurd om de bestaande concurrentiehandicap inzake energiekost zo spoedig mogelijk te verminderen, uiterlijk bij ingang van de nieuwe tarifaire periode.

Deze energienorm, die afhankelijk is van het verbruiksprofiel en de energie-intensiteit, moet ervoor zorgen dat de verschillende componenten van de energiekost in België niet hoger zijn dan in onze buurlanden, zodat de concurrentiekracht van onze ondernemingen gevrijwaard blijft.

Ik ben net terug van een officieel bezoek aan Noordrijn-Westfalen. Ik heb daar met mijn collega-minister van Energie ook deze zaken besproken. De bezorgdheid van mijn collega in Noordrijn-Westfalen is even groot als die van mezelf.

Daarbij moet ook steeds aandacht geboden worden aan het feit dat dergelijke maatregelen ook een kostenverhogend effect hebben voor andere afnemers. Ik wil dit zoveel mogelijk vermijden. De Vlaamse Regering waakt eveneens over de kostprijs van de energiefactuur voor de gezinnen, met speciale aandacht voor een actief energiearmoedebeleid. We bewaken tevens de solidarisering van de openbardienstverplichtingen.

Ik zal, samen met mijn collega-ministers van Energie, maar ook met de vier regulatoren van het land, die verenigd zijn binnen het Forum van Belgische Energieregulatoren (FORBEG), op korte termijn formeel vragen dat zij het initiatief nemen om jaarlijks een studie over de evolutie van de energieprijzen- en tarieven uit te werken en te publiceren. Deze studie zal als ijkpunt dienen om de evolutie van de elektriciteitsprijzen voor de verschillende sectoren te monitoren. De eerste studie zal eind 2018 worden opgeleverd. Bij het uitwerken van de energienorm zullen de verschillende entiteiten zich op de resultaten van de studie baseren.

De Vlaamse Regering werkte al een 'super cap'-regeling uit, waardoor de kostprijs voor de meest energie-intensieve bedrijven, die blootstaan aan internationale concurrentie, geplafonneerd wordt. Ook dit heb ik al besproken met mijn collega van Noordrijn-Westfalen, die daar heel veel interesse voor had. Dit zal ongetwijfeld nog aan bod komen in onze verdere contacten, maar ook tijdens onze gezamenlijke regeringsbijeenkomst in het najaar.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat u in Noordrijn-Westfalen was, heb ik inderdaad gezien via een Belga-bericht. Bent u ook een bruinkoolcentrale gaan bezoeken? Wellicht niet. U zegt zelfs dat Vlaanderen officieel streeft naar 35 procent hernieuwbare elektriciteit in 2030, maar dat u dat niet ambitieus genoeg vindt. U zegt dat 40 procent mogelijk moet zijn.

Ik stel vast dat er binnen de regering iets totaal anders is afgesproken. Globaal voor België acht de Vlaamse Regering die minstens 35 procent mogelijk, in functie van de inspanningen van die andere entiteiten.

U probeert ambitieus te zijn, maar als ik hier een concrete vraag stel, komt er geen antwoord op. Want in oktober 2017 heb ik eigenlijk bijna dezelfde vraag gesteld. En u geeft nu bijna hetzelfde antwoord. Toen is er over gediscussieerd dat de studie eind 2017 af zou zijn. Ook was er toen discussie over de parameters die moesten worden vastgelegd. Nu zegt u dat de studie af zal zijn eind 2018

en dat de energienorm ook zal worden ingevoerd in 2018. Nu, als de studie af is eind 2018 kunt u moeilijk opnieuw meteen de energienorm invoeren.

Mijn bijkomende vraag is: hoe zit het dan met die parameters? Want dat was juist de discussie over de vorige studies, die al dateren van 2015-2016. Blijkbaar hebben de verschillende onderzoekers gewerkt met verschillende parameters, verschillende basisparameters. Dat probleem is volgens mij nog altijd niet opgelost. In plaats van ambitieus te zijn en te streven naar meer dan 35 procent of zelfs 40 procent, zou ik liever op deze vraag een concreet antwoord hebben. Want we zijn hier nu toch al een paar jaar over bezig.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Gryffroy, mijn partij en ik hebben ook heel lang moeten wachten totdat u uw ei had gelegd rond het Energiepact en de sluiting van de kerncentrales. U moet nu dus echt niet afkomen dat de minister niet turbosneller dan turbosnel kan gaan.

Er spelen in dit dossier veel elementen mee. U weet beter dan eender wie hoe complex het is en hoe alles met alles te maken heeft. Als je ziet wat deze regering – wij samen, mijnheer Gryffroy – ambiëren: uitstap uit kernenergie, omschakeling naar hernieuwbare energie, het onder controle houden van de prijzen voor de bedrijven én de gezinnen... 'Je veux bien', ik wil wel. De minister engageert zich keer op keer en 'delivers', levert af. U mag een voorstel doen. U bent nu gefrustreerd omdat de minister een of andere uitspraak zou hebben gedaan in Duitsland. Maar laat de ministers dat onder elkaar uitvechten, als minister Tommelein een beetje te ambitieus zou zijn geweest.

Minister, ik applaudiseer uiteraard voor het Energiepact en de werkzaamheden die de regering hieromtrent neemt, om de energieprijzen en de kost van de energietransitie betaalbaar, redelijk en eerlijk te houden, zowel voor bedrijven als voor gezinnen.

Maar, in het Engels zeggen ze: 'You can't have the cake, and eat it too.' Gelukkig is energie een iets complexere materie dan het bakken of opeten van een cake. Maar wanneer u met de stakeholders zult samenzitten om die energienormen te bespreken, kan het natuurlijk niet dat wij maar een 'gratis uit de gevangenis'-kaart, een 'get-out-of-jail-free card', zoals uit Monopoly, geven en dat de bedrijven maar kunnen doen wat ze willen. Als de bedrijven mee aan boord zijn voor de energietransitie, dan vind ik dat er tegenover de energienorm ook extra inspanningen mogen staan in energiebesparing. Als de energie-intensieve bedrijven een paar procent energie besparen, heeft dat ook impact op de CO₂-uitstoot. Het komt er met andere woorden op aan, minister, om het evenwicht haarfijn in de gaten te houden.

Ik lanceer een voorzichtige oproep. U hebt het al aangehaald: wanneer we de energiekosten voor energie-intensieve bedrijven laag of op de norm houden, moeten we letten op de impact die voor andere gebruikers. Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat bepaalde categorieën de dupe zouden zijn. Maar ik ben er ten stelligste van overtuigd dat dat ook niet de bedoeling zal zijn.

Onze begroting zit behoorlijk op koers. U hebt al een beetje laten verstaan hoe het verder moet. Minister, hebt u al een inzicht in wat de impact zal zijn van het hanteren van die energienorm en welke pistes worden overwogen om te beletten dat bepaalde verbruikscategorieën al te veel het gelag zouden moeten betalen?

Collega's, sta mij toe om er nog heel even iets aan toe te voegen. De energietransitie is een zaak die niet alleen ons aangaat, maar iets wat we doen voor zowel onze economie als onze toekomst. Een eerlijk en transparant debat over wie wat betaalt en wie wat krijgt, is hier aan de orde, om ervoor te zorgen dat de

energietransitie in Vlaanderen een stuwende kracht is en zal blijven, die onze welvaart collectief omhoog stuwt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De energienorm is inderdaad een cruciaal onderdeel van wat een energiepact moet zijn. De energienorm is, net als het Energiepact, opgenomen in de beide regeerakkoorden. We zijn dan ook blij met de stappen die u op dat vlak aankondigt, minister. We zijn ook blij met wat de federale collega-minister heeft aangekondigd.

Er zijn nog heel wat stappen te zetten. Om het u gemakkelijk te maken, minister, hebben wij een volledig schema voor een integrale energienorm uitgewerkt in de CD&V-energievisie. U vindt dat terug op bladzijde 26. Copy-paste en u bent er helemaal klaar mee.

Er zijn natuurlijk wel nog een aantal vragen te stellen als het gaat over die energienorm. In ons regeerakkoord is er duidelijk sprake van de energie-intensieve bedrijven en de impact van de energieprijzen op hun activiteiten. In de slide van uw federale collega is er, naast de competitiviteit, ook heel duidelijk sprake van de koopkracht van de gezinnen. Er moet inderdaad een afwegingskader worden gecreëerd om competitiviteit en koopkracht met elkaar te verzoenen. Dat debat lijkt heel sterk op wat we kennen in het kader van de loonvorming en de loonnorm, waarin sociale partners een cruciale rol krijgen toebedeeld, om op die manier een goede afweging te kunnen maken tussen die competitiviteit en de koopkracht.

Dat is misschien ook meteen een suggestie en vraag aan u, minister. Voorziet u, samen met uw federale collega, in een rol voor de sociale partners in dat afwegingskader, om op die manier de juiste keuzes te maken tussen competitiviteit en koopkracht? Op welke manier wilt u dat die energienorm voor gezinnen effectief uitwerking heeft?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voor alle duidelijkheid: ook wij zijn voor een gelijk speelveld. Ik wil toch een aantal elementen aanraken die daar soms toch wat haaks op staan.

Eerst en vooral stel ik inderdaad vast dat de ons omringende landen ook heel wat maatregelen nemen om de elektriciteitsprijzen naar beneden te halen, wat op zich goed is. Maar als iedereen naar iedereen kijkt en iedereen probeert beter of minder te doen dan de anderen, kom je wel terecht in een neerwaartse spiraal. De vraag is dan: waar zal zoiets eindigen? Het is misschien toch goed om met de buurlanden, bijvoorbeeld als u op bezoek gaat in Duitsland en de andere landen, afspraken te maken over hoe we daar het best mee zouden kunnen omgaan. Minister, bent u dat van plan? Of hebt u dat al gedaan? We moeten namelijk vermijden dat we naar een 'race to the bottom' gaan. Want het is natuurlijk zo dat, als we aan de ene goedkopere tarieven toekennen, het bij de anderen zal moeten worden gehaald.

Ik hoor de heer Schiltz graag zeggen: 'We hebben geprobeerd de factuur onder controle te houden voor de bedrijven en de gezinnen.' Maar dat laatste heb ik precies gemist. Ik ben heel benieuwd of u mij kunt aangeven waar dat gebeurd is, want dat is niet het geval. De energieprijzen voor gezinnen zijn de laatste jaren gigantisch gestegen. Misschien iets minder gigantisch dan het had kunnen zijn, maar dat is op zich geen excuus. Het is nog altijd een heel dure factuur.

Mijn pleidooi is: gelijk speelveld, maar we moeten oppassen om niet mee te gaan in een 'race to the bottom'. Dat is één element.

Twee, ik stel vast dat deze regering heel creatief is in het zoeken naar oplossingen om de grote bedrijven minder te laten betalen. Op zich is dat goed. Maar die creativiteit ontbreekt voor een stuk wanneer het gaat over de gezinnen. Kunt u op dat vlak ook wat creativiteit aan de dag leggen?

Drie, in verband met de energienorm, gaat het vooral over de elektriciteitsprijzen. Het klopt dat die in ons land duurder zijn dan in de ons omringende landen. Maar als het bijvoorbeeld gaat over gas, dan stel ik vast dat die prijzen goedkoper zijn en dat we daar eerder aan de onderkant of midden in het Europese peloton zitten. Bedrijven die heel veel gas verbruiken en heel veel elektriciteit en je aligneert die op een laag niveau van de kosten van elektriciteit, zullen inderdaad minder aan energiekost betalen dan in de ons omringende landen. En dat kan toch niet de bedoeling zijn. Want als de prijzen in de andere landen weer zakken, kom je weer in de spiraal terecht waarmee ik mijn pleidooi ben begonnen.

Minister, bent u zich daarvan bewust? Ik neem aan dat het niet de bedoeling is om die gasprijzen te verhogen voor die bedrijven. Dat is ook niet per se mijn pleidooi. Maar we moeten er wel voor zorgen dat we niet het beste van alle werelden aan de bedrijven schenken, want op die manier krijg je het probleem dat de anderen het gelag zullen moeten betalen.

Dan hebben we de supercap. Ik heb u daar al een aantal schriftelijke vragen over gesteld. Zijn er al bedrijven toegetreden tot die regeling? Of is dat nog hangende? Ik had begrepen dat men gedurende een periode kan toetreden. Zijn er bedrijven die dat gedaan hebben?

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dat het binnen drie weken 31 mei is, kan ik absoluut beamen. U zegt dat ik een poging doe tot ambitie, en daar ben ik het helemaal niet mee eens. Ik ben gewoon ambitieus. Dit is geen poging. Dit is mijn stijl en mijn overtuiging: dat we ambitieus moeten zijn, dat Vlaanderen ambitieus moet zijn, dat Vlaanderen het kan. Dat ik optimistisch ben, dat moet ik u niet meer vertellen. Dat ik voluntaristische ben, ook niet. Blijkbaar is dat voor sommigen een negatief element. Ik beschouw dat als een eer, om voluntaristisch te zijn. Als er iets is wat ik doe, mijnheer Gryffroy, dan is het draagvlak zoeken bij de bevolking, bij de bedrijven, de kmo's, de zelfstandigen en de overheden.

Ik heb trouwens ook heel duidelijk gezegd dat, wat mij betreft, 40 procent haalbaar moet zijn. Dat staat letterlijk zo in het Belgabericht. Vlaanderen heeft niet gezegd: 35 procent, Vlaanderen heeft gezegd: minstens 35 procent. Dat is op voorwaarde dat de andere entiteiten... Goed, ontslaat mij dat van mijn ambitie om 40 procent te halen? Neen toch. Mag een minister nog ambitieus zijn? Mag een minister nog zeggen dat we beter kunnen dan de vooropgestelde doelstellingen? Kan het nog, mag het nog, een minister met ambitie? Voor sommigen is dat blijkbaar een probleem. Ik zal dat niet aan mijn hart laten komen, mijnheer Gryffroy. U mag doen wat u wilt. U mag vragen stellen zoveel als u wilt, ik ben en blijf ambitieus op alle vlakken.

Mijnheer Gryffroy, u hebt mij een vraag gesteld op 11 oktober 2017. Toen was ik met mijn collega's van Energie volop aan het sleutelen aan het Energiepact. Ik was aan het sleutelen aan iets dat in feite allang gedaan had moeten zijn. Ik heb ook daar geen enkele scrupule. Ik ben minister geworden in deze Vlaamse Regering en ik ben onmiddellijk begonnen aan de dingen die ik moest doen, dus ook de voorbereiding van het Energiepact op interfederaal niveau. Dat de energienorm daarin een belangrijk element vormde, wist ik allang, daarom heb ik u geantwoord dat ik daaraan bezig was. U weet heel goed dat Vlaanderen daar maar een heel beperkte invloed op heeft. U weet wat het belangrijkste is in de energienorm, namelijk de transmissienettarieven. U bent een zeer geleerd persoon op het vlak van energie. U weet zeer goed dat Vlaanderen niet bevoegd is voor de

transmissienettarieven. Ik wil alles doen wat binnen mijn bevoegdheid ligt, maar u weet zeer goed dat een groot deel van de energienorm helemaal niet binnen mijn bevoegdheid ligt.

Ik ben heel duidelijk, ik wil daarin snel gaan, maar ik geef de heer Schiltz op dat vlak wel gelijk, mijnheer Gryffroy. Het getreuzel en de aarzeling tussen de oplevering van de teksten van het Energiepact en de definitieve goedkeuring ervan op Goede Vrijdag, die kwamen niet van mij. Die vertraging is er gekomen doordat heel veel mensen gediscussieerd hebben over iets dat in feite al was beslist.

Dat er nog andere belangrijke zaken in die energienorm zitten, heb ik nooit onder stoelen of banken gestoken. Dat is zo op gewestelijk niveau, op Vlaams niveau, maar ook op federaal niveau. Dat er niet dringend werk moest worden gemaakt van de investeringszekerheid en van een aantal zaken die belangrijk zijn, zult u mij niet horen zeggen.

Ik wil sneller gaan. Ik vind het nogal raar dat mij een vraag werd gesteld vóór het Energiepact werd afgeleverd en dat mij dan nog geen twee maanden nadat het is goedgekeurd, wordt gezegd: 'Komaan minister, u bent traag! U doet niet voort!' Ja, dat Energiepact heeft daar wel drie maanden gelegen, terwijl ik verder had willen doen! Maar ik heb dus niet gewacht. Ik heb wel degelijk de supercap uitgewerkt met de Vlaamse Regering. Ik heb niet gewacht. Binnen mijn bevoegdheden heb ik onmiddellijk initiatief genomen. In mijn antwoord op uw vraag heb ik daarnet ook gezegd dat de Vlaamse Regering nog vóór de zomer al haar voorbereidend werk zal hebben afgewerkt.

Natuurlijk ben ik afhankelijk van de federale overheid. U kunt mij zo elke week blijven ondervragen over wat ik vind over de snelheid van federaal minister van Energie Marghem. Ik heb u al een paar keer gezegd dat u aan uw collega's in de Kamer zou kunnen vragen om minister Marghem te ondervragen. Het is maar al te gemakkelijk om aan de Vlaamse minister te vragen wat de federale minister moet doen, terwijl u parlementsleden in de Kamer hebt die haar die vraag kunnen stellen. Waarom altijd die omweg langs Vlaanderen moet worden gemaakt voor jullie begrijp ik echt niet.

Mijnheer Bothuyne, er is inderdaad nood aan een afwegingskader. Ik zal u dat duidelijk zeggen: ik vind de competitiviteit en de concurrentiekracht van onze Vlaamse bedrijven absoluut prioritair. Ik vind dat heel belangrijk. Mijn collega van Nordrhein-Westfalen, een nog veel meer geïndustrialiseerde staat en binnen Duitsland een belangrijke staat – maar ik vind Vlaanderen binnen België nog veel belangrijker – schenkt aandacht aan de concurrentiekracht van de bedrijven. Ik denk dat elke minister daarmee bezig is.

Ik ben absoluut niet bereid om in het afwegingskader een situatie te creëren waarbij de factuur voor de gewone mensen en de gezinnen zo hoog oploopt dat het niet meer verantwoord is. Als men mij vraagt of ik bereid ben om er alles voor te doen om de bedrijven minder te doen betalen, en de factuur door te sturen naar de gewone Vlaming, dan zeg ik heel duidelijk: neen, daartoe ben ik niet bereid. En ik ben al zeker niet bereid om de factuur door te sturen naar de zwaksten in de samenleving. Jobs en werkgelegenheid zijn heel belangrijk, maar we moeten daar een juist evenwicht vinden. Ik denk dat we dat binnen Vlaanderen wel degelijk doen.

Ik kan u alleen maar zeggen dat de energieheffing zeer zwaar gedaald is dit jaar, dat we het voor de allerzwaksten in de samenleving tot nul hebben teruggebracht, dat we een supercap hebben uitgewerkt en dat ik volle bak mijn schouders zet onder een nieuwe energienorm en de zaken die we met Vlaanderen kunnen doen.

Mijnheer Danen, het gaat niet over grote bedrijven maar over energie-intensieve bedrijven. Dat is een groot verschil. Er zijn heel grote bedrijven met een energiefactuur die best meevalt. Trouwens, als men wat inspanningen levert in sommige

sectoren kan men dat als een concurrentiële troef benaderen. De energiefactuur is na de loonfactuur in heel veel bedrijven de tweede grootste component. Ik ervaar dat heel veel bedrijven – gelukkig maar – langzaam beseffen dat ze daar werk van moeten maken. Ik ben bij Febiac geweest, bij Essentia, al die sectoren zijn daarmee bezig. De horeca is daarmee bezig, Agoria is daarmee bezig. Ik denk dat iedereen beseft dat dat belangrijk is.

Het gaat trouwens niet over de energieprijs, ik weet dat dit een beetje belerend overkomt van mij, het zijn niet de prijzen die uit de pan springen, het zijn de facturen die hoog oplopen door een aantal componenten die Vlaanderen niet allemaal in de hand kan houden. U weet waarvoor Vlaanderen bevoegd is: Vlaanderen is bevoegd voor de energieheffing en die heb ik tot een vrij laag niveau teruggebracht, ook doordat de omstandigheden mij gunstig gezind waren. Er waren twee grote biomassacentrales. We hadden de distributienettarieven in lijn gebracht met de werkelijke kost. De energieheffing moest twee jaar niet worden teruggevorderd. Zo hebben we dat kunnen doen.

Dan hebben we nog de groene quota en de groene component ervan die in de factuur zit. Ook dat bepalen wij, ook dat hebben we mee gestuurd. Voor de rest wordt de factuur bepaald door de regulatoren en door de federale overheid. De markt speelt ook uiteraard, de prijs wordt door de markt geregeld. U moet niet laten uitschijnen alsof deze Vlaamse overheid van alles kan doen om alles onder controle te houden.

Ik denk dat het duidelijk is dat we de energienorm wel degelijk willen, mijnheer Gryffroy. Ik denk dat we die zo snel mogelijk willen. We moeten ook beseffen dat we daarvan maar een klein deeltje zelf in handen hebben.

Wat ook wel belangrijk is: u vraagt of ik in Noordrijn-Westfalen al eens een bruinkoolfabriek heb bezocht. Neen, ik ben meestal geïnteresseerd in de toekomst en niet in het verleden. Die bruinkoolcentrales moeten toch dicht en, als u het wilt weten, ik heb aan mijn collega gevraagd om dat met aandrang te versnellen – dat heb ik gedaan – net zoals zij aan mij vragen om zo snel mogelijk werk te maken van het sluiten van alle kerncentrales.

Ik heb gezegd dat we gaan samenwerken, en dat gaan we ook doen, en een gezamenlijk plan gaan maken. U kunt zeggen dat we op Europees niveau moeten samenwerken, maar ik vind het veel belangrijker dat Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen samenwerken dan dat Finland en Portugal samenwerken op het vlak van energie. Ik denk dat we heel veel gemeenschappelijke hindernissen hebben die we moeten wegwerken. Ik denk dat we elk onze eigen specifieke situatie hebben. Ik zie dat Nederland af moet van zijn gaswinning. Ik zie dat Duitsland af moet, en vooral Noordrijn-Westfalen, van zijn bruinkool- en steenkoolcentrales en dat wij een oplossing moeten hebben voor onze nucleaire centrales. Het zal een gezamenlijke aanpak zijn en ik denk dat we moeten nagaan waar we elkaar kunnen versterken, waar we elkaar kunnen helpen.

Trouwens, als het gaat over de bruinkoolfabrieken, dan was er enorme interesse van de Duitse collega voor de zonnespiegels op water om eventueel te gebruiken in de terrils die zullen worden gesloten. Ik denk dus dat we er voldoende over hebben gepraat, en ik denk dat ons bezoek een heel goede voorbereiding was voor wat wij de komende jaren nog samen met Noordrijn-Westfalen kunnen doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Er is een vraag niet beantwoord.

Minister Bart Tommelein: Zijn er al bedrijven toegetreden tot de supercap? Ze moeten zich pas in juli 2018 aanmelden. Ik heb er op dit moment dus nog geen zicht op.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijn vraag was: u sprak over studies die afgerond worden eind dit jaar of voor einde dit jaar. Dat is net mijn probleem, minister. Ik weet dat u ambitieus, optimistisch en voluntaristisch bent en dat weet iedereen. Ik ben een 'ecorealist', dat is zo, en daar ben ik ook fier op. Ik ben een ecorealist en geen voluntarist. In het federale Energiepact is er sprake van een energienorm waarvan de grote lijnen vastliggen tegen 20 juli. Hoe kun je nu grote lijnen vastleggen tegen 20 juli 2018 en laten ingaan vanaf 1 januari 2019 als de studies pas afgewerkt zijn op het einde van dit jaar?

U zegt dat Vlaanderen een beperkte invloed heeft. Dat klopt wanneer het gaat over energie-intensieve bedrijven. Het klopt niet, volgens wat er staat in het federale Energiepact: het gaat over alle ondernemingen en de gezinnen. Als we spreken over kmo's en gezinnen, dan kan Vlaanderen wel een belangrijke rol spelen. De supercap waarover u spreekt, hebt u intussen ingevoerd. U hebt dat ook gezegd in uw antwoord van oktober 2017, want het is ingevoerd in september. Het is dus niets nieuws. De vraag die in oktober ook is gesteld en waar we dus geen antwoord op hebben en tot op heden nog altijd niet – want u zegt dat de studies er einde dit jaar zullen zijn –, blijft. De parameters waarmee de onderzoekers hebben gewerkt, zijn tot nu toe totaal verschillend. Als je niet met dezelfde uitgangsparameters werkt, dan krijg je straks weer totaal verschillende resultaten.

Met andere woorden, ik moet dus vaststellen dat er nog geen oplossing voor is. Ik zal de vraag blijven stellen, want u gaat iets invoeren, op federaal niveau halfweg dit jaar, maar de studies zijn pas af einde dit jaar. Er is geen coherentie in de data.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over CO₂-opslag – 1859 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, het is een iets gemakkelijker technische vraag. Het gaat over CO₂-opslag wat men in Nederland via het project Porthos (Port of Rotterdam CO₂ Transport Hub & Offshore Storage) probeert uit te werken. Het gaat over het principe dat men probeert om CO₂ te capteren.

Er zijn theoretisch een aantal mogelijkheden. Ik ga ze niet allemaal opsommen, enkel een paar. Men zou de CO₂ kunnen afvangen, naar Oman vervoeren en vermengen met rotsen. Men zou er straatklinkers kunnen van maken. Men zou zelfs via artificiële fotosynthese energie kunnen opwekken in CO₂-moleculen. Het is allemaal zeer duur en het zijn, laat ons zeggen, 'ver-van-ons-bedoplossingen'.

Het Havenbedrijf van Rotterdam, de gastransportnetbeheerder Gasunie en het staatsbedrijf EBN hebben onderzocht dat het afvangen en transporteren van CO₂ en het opslaan ervan diep onder de Noordzee niet alleen technisch haalbaar is, het is bovendien ook kosteneffectief in vergelijking met andere maatregelen. Ze gaan samenwerken in het project Porthos.

Via een verzamelleiding, waar verschillende bedrijven op zijn aangesloten, wordt de opgevangen CO₂ naar een leeg gasveld, ongeveer 25 kilometer uit de kust, onder de zeebodem gepompt. Hiermee zou jaarlijks 2 tot 5 miljoen CO₂ worden opgeslagen. Voor diverse bedrijven, bijvoorbeeld de chemische sector, waterstofproducenten en raffinaderijen, zou dit een tijdelijke oplossing kunnen zijn. Deze beschikken immers over onvoldoende mogelijkheden om op korte termijn de

productieprocessen te verduurzamen. CO₂ wordt ook steeds meer als grondstof bekeken. Het zou dus interessant kunnen zijn om geconcentreerde CO₂ op te slaan zodat deze later opnieuw kan worden gebruikt.

Minister, we hebben in de Antwerpse haven ook een chemiecluster. Wat zijn de mogelijkheden in Vlaanderen voor CO₂-opslag? Hoe zou dit in Vlaanderen kunnen worden gerealiseerd? Op welke manier werd de technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit daarvan reeds onderzocht?

Lopen er momenteel projecten die de opslag van CO₂ onderzoeken of realiseren? Zo ja, welke? Komen dergelijke projecten in aanmerking voor ondersteuning vanuit de overheid?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, in Vlaanderen is in het verleden onderzoek gebeurd naar de mogelijkheden tot afvang en opslag van CO₂. Uit deze studies is gebleken dat de opslagcapaciteit in Vlaanderen zich beperkt tot watervoerende lagen en steenkoollagen in de diepe ondergrond van de Kempen. Het potentieel in de steenkoollagen is groot, mijnheer Danen, maar is waarschijnlijk alleen aan te spreken in combinatie met het winnen van steenkoolgas. Ik zeg dit tegen u omdat ik weet dat het u interesseert wanneer het gaat over Limburg.

Dit beperkt de hoeveelheid CO₂ die opgeslagen kan worden. Bovendien moet er steeds een afweging gemaakt worden ten opzichte van andere toepassingen van de diepe ondergrond, zoals bijvoorbeeld geothermie. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) concludeerde in 2013 dan ook dat de CO₂-opslagcapaciteit in Vlaanderen beperkt is en op korte termijn niet operationeel gemaakt kan worden. Bovendien is ook in het Belgische deel van de Noordzee geen geologische opslagcapaciteit voorhanden. Ik heb in Noordrijn-Westfalen ook een gesprek gevoerd over de mijnen met het Internationaal Geothermisch Centrum dat mij wist te vertellen dat er momenteel ook onderzoek wordt gevoerd naar het opslaan van warmte, van water in de diepere lagen van het vroegere mijncomplex. We zullen dat verder met Duitsland onderzoeken, want ze hebben natuurlijk heel wat mijnterreinen en we moeten niet alleen het warm water uitvinden.

Hierdoor is export van Vlaams CO₂ naar buitenlandse opslaglocaties de meest realistische optie. Het onderzoek dat rond CO₂-opslag wordt uitgevoerd, onder meer door de Belgische geologische dienst, gebeurt dan ook in samenwerking met buitenlandse experts en wordt veelal via Europese onderzoeksmiddelen gefinancierd.

Voor de effectieve CO₂-opslag van Vlaamse bedrijven zijn we dus eerder afhankelijk van de ontwikkelingen in de ons omringende landen. Als Vlaamse overheid houden we de vinger aan de pols, door hier onder meer regelmatig over samen te zitten met de landen in de North Sea Basin Taskforce. Ook op Europees vlak volgen we de ontwikkelingen nauw op. Zo is de afvang van CO₂ van de Rotterdamse industrie en de opslag onder de Noordzee door de Europese Unie bestempeld als energie-infrastructureel project dat van belang is voor de gehele Europese Unie, waardoor Europese subsidies tot 50 procent van de projectkosten mogelijk zijn. Binnen dit Rotterdamse project wordt ook de link gemaakt met mogelijk toekomstige opslag van Belgische of Duitse CO₂ voor de kust van Nederland.

Wat we in Vlaanderen wel zelf kunnen doen, is ons richten op het hergebruik van CO₂, de zogenaamde 'carbon capture & use'. Vlaanderen is een van de koplopers op het vlak van onderzoek en ontwikkeling van gebruiksopties voor CO₂ in industriële processen. Zowel binnen de universiteiten als de VITO is waardevolle expertise aanwezig. Een aantal industriële installaties hebben concrete projecten opgezet waarbij CO₂ wordt gebruikt.

Zo wordt bij INEOS Oxide jaarlijks een groot volume CO₂ opgevangen bij de productie van ethyleenoxide, dat onder andere wordt aangewend als koelmiddel. ArcelorMittal in Gent heeft, zoals u ook wel weet, concrete plannen om een deel van de CO-rijke afvalgassen om te zetten in brandstoffen.

Concluderend: we volgen de ontwikkelingen inzake CCS nauwlettend, maar we zijn natuurlijk afhankelijk van onze buurlanden. Ter zake zijn ook de contacten met de grote deelstaten in het federale Duitsland niet onbelangrijk. Ondertussen werken we uiteraard wel verder aan de omslag naar een koolstofarme industrie, onder meer via de aanmoediging van CCU-projecten, de aanmoediging van groene warmte en andere innovatieve technieken.

Voor verdere vragen kunt u zich wenden tot minister Schauvliege, mijn goede collega van Leefmilieu.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor het antwoord. Hetgeen u zegt, is correct. Op lange termijn moet het de oplossing zijn dat men probeert te hergebruiken wat men daar opvangt, maar op korte termijn staat die techniek niet ver genoeg, dus moeten we inderdaad bekijken hoe we aan opslag kunnen doen. De bijkomende vraag die ik dan heb als ik u hoor, is: is er eigenlijk al in kaart gebracht over hoeveel CO₂ het dan gaat in Vlaanderen? Of zijn die gegevens niet bekend?

U sprak over een project in Rotterdam. Ik veronderstel dat dat nog iets anders is dan het Porthos-project (Port of Rotterdam CO₂ Transport Hub & Offshore Storage). Zijn er ook contacten vanuit Vlaanderen met dat Porthos-project?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, toch een kleine opmerking. Minister, het is heel fijn dat u hebt geantwoord, maar ik heb gisteren in de commissie Leefmilieu aan minister Schauvliege toch wel daarbij aansluitende vragen gesteld naar aanleiding van de presentatie van de strategische Deltaregio, een zeer ambitieus project, dat vooral Nederlands is, maar ook Vlaams. Daarbij gaan bedrijven zelf aan de slag om in de grotere Deltaregio grote hoeveelheden CO₂ te besparen en zelfs CO₂-neutraal te willen worden.

Minister, de CCS-saga bestaat al zeer lang, en gelukkig vervelt die langzaam van een saga naar een realiteit. Ik ben het niet helemaal eens met collega Gryffroy, die zegt dat CCU nog heel duur is, dat dat nog verre toekomstmuziek is, dus dat we het eerst in de grond moeten steken. Ik denk dat er net inzake het in de grond steken en het opslaan best nog wel wat uitdagingen zijn. Het is nog maar voor het eerst dat er nu wordt gesproken over rendabele opslagmogelijkheden, en dat richt zich vooral op Nederland. Uiteraard moet daar verder onderzoek naar worden gedaan, en ik stel voor dat we dan minister Muyters daar eens over contacteren. Ik ben er ook van op de hoogte gebracht dat de haven van Antwerpen al bijzonder veel investeert inzake CCU, omdat de cluster van Antwerpen natuurlijk een rijke bron van CO₂-uitstoot is. Ter zake zou het wel interessant kunnen zijn om inderdaad samen met uw collega's Schauvliege en Muyters te bekijken hoe die problematiek samen met Nederland kan worden aangepakt. Ik denk dat zowel wat kosten als wat opportuniteiten betreft een samenwerking de enige oplossing zal bieden. Dan hebben we het niet alleen over koolstof, maar ook over waterstof, aangezien een van de meer eenvoudige manieren om CO₂-uitstoot te hergebruiken, erin bestaat dat men het aan waterstof koppelt en op die manier synthetisch gas aanmaakt.

Minister, wij kijken uiteraard uit naar verdere ontwikkelingen die de regering op poten zal zetten met betrekking tot de circulaire economie, maar ik wil u toch

vragen om zeker en vast die CCU samen met de haven van Antwerpen en de strategische Deltaregio verder te willen benaastigen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, ik denk inderdaad dat u het best aan collega Schauvliege vraagt over hoeveel CO₂ het gaat. Ik heb die cijfers niet.

Ik noteer ook dat er een sterke oproep is tot samenwerking met de andere ministers. Zoals u weet, ben ik ooit nog bij de scouts geweest. Ik werk zeer graag samen en ben er ook van overtuigd dat, als er veel wordt samengewerkt, er ook goede resultaten zijn. Ik ben dus altijd bereid tot samenwerking, zowel met collega Schauvliege als met collega Muyters en met alle andere ministers binnen onze regering.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Er was nog mijn andere vraag. U sprak over de samenwerking met Rotterdam. Is dat dan die samenwerking met Porthos of niet?

Minister Bart Tommelein: Ik vermoed van wel, maar het is niet vanuit onze agentschappen dat die samenwerking er is. Ik weet het dus niet. Het zou kunnen. Ik zal het nakijken. Ik zal het u laten weten, oké?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Vlaamse investering in zonnespiegels – 1860 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We kennen allemaal de zonnepanelen, maar de zonnespiegels zijn bij ons niet ingeburgerd. Dergelijke installaties zie je wel voetbalveldengroot in de woestijn. Men noemt dat CPS (concentrated solar power). Dat is ook niks nieuws. Dat zou eigenlijk al dateren van Archimedes, die zonnespiegels zou hebben uitgevonden om het de vijand daarmee moeilijk te maken, om zonlicht te bundelen en daarmee zelfs vijandelijke vloeten te vernietigen. Of dat klopt of niet, dat weten we niet, dat is een andere discussie, maar het concept van de zonnespiegels heeft dus wel enorme toepassingen qua thermische zonne-energie, dus warmtewinning uit bestraling door de zon. In de woestijn heb je dus een aantal van die installaties, die zo groot zijn dat men zelfs voldoende warmte kan stockeren in de rotsen, of in rotsbakken, om dag en nacht elektriciteit te produceren. Men heeft daar uiteraard ook plaats, men heeft ook veel zon enzovoort.

Ook hier bij ons heeft de regering nu dus 819.000 euro investeringssteun vrijgemaakt voor drie proefinstallaties met die zonnespiegels. De firma Azteq zou die installeren. Daarbij zou er hoogwaardige warmte vrijkomen, dus met hogere temperaturen. Zij zeggen dat door de sterke prijsdaling voor de productie en de verbeterde efficiëntie deze technologie sterk verbeterd en dus concurrentieel is. De totale kostprijs van de investering is 1,4 miljoen euro. Vlaanderen zou daar dus een kleine 60 procent van bijdragen.

De voorwaarde is wel dat ze tegen eind 2019 operationeel zijn. Dat zou bij drie bedrijven gebeuren: het bedrijf Proviron in Oostende, het bedrijf ADPO in de haven van Antwerpen en het wetenschapspark Thor in Genk. Dat zijn drie bedrijven die

permanent voldoende warmte en elektriciteit nodig hebben. Deze drie installaties zullen maximaal in totaal 1390 megawattuur groene warmte produceren per jaar.

Sommige experts stellen wel vragen bij de efficiëntie van deze techniek in Vlaanderen. U hebt onlangs gezegd dat we nummer twee zijn als het gaat over PV-zonnepanelen in Europa, maar we zijn wel niet het meest zonnige land. De laatste dagen is dat anders, maar vanaf morgen is het alweer gedaan. Deze installaties werken op basis van zon en produceren dan warmte waardoor we vooral tijdens de zomer kunnen genieten van de opbrengst van deze installaties en in andere periodes niet. Daarom is het, volgens hen, niet geschikt voor residentiële en andere kleinere niet-industriële toepassingen.

Minister, welke doelstellingen en verwachtingen worden vanuit Vlaanderen vooropgesteld in functie van de Vlaamse investeringssteun? U ondersteunt de drie projecten. Het is dan waarschijnlijk de bedoeling dat er achteraf een 'scale-up' komt met een veel groter potentieel. Ik veronderstel dat dit ergens is bepaald. Op welke manier wordt de ondersteuning vanuit Vlaanderen uitgewerkt? Welke afspraken zijn gemaakt in verband met de uitbetaling van de steun? Welke projecten die gebruikmaken van deze techniek, staan er nog in de steigers?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Op 30 maart 2018 heeft de Vlaamse Regering 819.000 euro toegekend aan een project met drie proefinstallaties voor de productie van groene warmte uit geconcentreerd zonlicht. Dit zal worden gebruikt voor industriële procestoepassingen. De drie proefinstallaties worden opgesteld in verschillende omgevingen met verschillende zonne-instraling en de geproduceerde groene warmte wordt op drie verschillende manieren toegepast. De installaties zullen gezamenlijk minstens 1260 megawattuur groene warmte per jaar opwekken.

De doelstellingen die de Vlaamse overheid vooropstelt met dit project, zijn meervoudig. Allereerst zullen deze installaties een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstelling groene warmte. De warmte wordt daarnaast geproduceerd voor een doelgroep die tot nu toe niet bediend kan worden door de op heden conventionele bronnen van groene warmte. Het is ten derde onze bedoeling om met deze projecten de mogelijkheden van deze nieuwe technologie voor Vlaanderen beter te kunnen inschatten en de randvoorwaarden voor succesvolle projecten af te bakenen.

Inzake de verwachtingen tegenover de steun wil ik toch benadrukken dat we een duidelijke productievoorwaarde gesteld hebben. De minimale productie warmte bedraagt 1260 megawattuur per jaar. Indien die de eerste vijftien jaar niet gehaald wordt, is dat een reden om de steun terug te vorderen.

De steun is toegekend onder de voorwaarden van de algemene groepsvrijstellingsverordening van Europa. Het Vlaams Energieagentschap is belast met de opvolging en uitbetaling van het project. De steun zal worden uitbetaald in vier schijven en 50 procent van de steun is verdeeld over drie schijven per proefopstelling. Deze schijven kunnen per proefopstelling worden aangevraagd zodra de bouw van die proefopstelling is gestart en de aanvrager in het bezit is van een geldige omgevingsvergunning. De laatste schijf van 50 procent wordt uitbetaald als de drie proefopstellingen voltooid en in werking zijn. Dit tijdstip moet voor 1 januari 2020 liggen.

Momenteel staan er geen andere soortgelijke projecten in de steigers. Het is afhankelijk van de resultaten van deze proefprojecten dat we de verdere visie met betrekking tot het gebruik van zonnespiegels kunnen uitwerken.

Ik merk in uw benadering af en toe een wat pessimistische toon omdat we de installaties niet constant kunnen gebruiken omdat er niet altijd zon is. Ik hanteer dan weer de optimistische toon dat ze een groot stuk van de tijd wel degelijk

zullen kunnen worden gebruikt. U kent het verhaal van het glas dat halfleeg of halfvol is. Dat is misschien het fundamentele verschil tussen ons beiden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): U begint mijn ondertoon goed te kennen. Bij ons hebben we 900 uren zon per jaar en in Saoedi-Arabië heeft men er 3300. U kunt niet ontkennen dat voor dezelfde investering de opbrengst daar vier keer hoger zal zijn dan bij ons.

Ik heb er geen probleem mee dat dit wordt ondersteund met de gestelde voorwaarden. Ook al is het geen nieuwe techniek, het is een techniek die nu wordt geïmplementeerd in bedrijven bij ons. Dat is op zich het vernieuwende.

Als we dan kijken naar de kostprijs van deze investering, dan is het wel de bedoeling, veronderstel ik, dat dergelijke projecten daarna niet verder worden ondersteund. De totale kostprijs bedraagt 1,4 miljoen euro voor het produceren van 1260 megawattuur groene warmte per jaar. Om rendabel te zijn, moet ofwel de gasprijs vervijfvoudigd worden, ofwel de investering vijfmaal goedkoper worden. Wat is het toekomstperspectief van deze techniek, zelfs na het eventueel goed afronden van deze projecten? Met de nodige subsidiëring zal dit wel rendabel zijn, maar wat daarna?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik vind het goed dat er onderzoek wordt gedaan naar nieuwe toepassingen, ook van zonnespiegels of andere nieuwe technieken. Dit is natuurlijk geen nieuwe techniek. Er zijn wel een aantal bezwaren of kritische opmerkingen te maken, zoals de heer Gryffroy heeft gezegd.

Zoals ik het heb begrepen, zijn zonnespiegels vooral geschikt voor het bundelen van direct zonlicht. In Vlaanderen hebben we ook heel vaak diffuus licht.

Het is ook zo dat de stralen heel precies zouden moeten worden gebundeld. Zoals ik het heb begrepen, moet er ook een soort rotatie gebeuren van die installaties wat ook weer energie kost. Verder zou de installatie moeten worden gekoeld voor een optimale werking. In sommige streken, zeker in de buurt van meren of zeeën, is dat iets evidentier dan bijvoorbeeld in de Kempen. Deze elementen spelen toch een belangrijke rol.

Dit zijn een aantal bezwaren waarbij ik me afvraag wat eigenlijk de afweging is om toch door te gaan met dit soort onderzoeken. Ik neem aan dat u tal van vragen krijgt voor proefopstellingen voor onderzoek. Was dit nu echt een bewuste keuze voor het onderzoek van een goed project? Of was het eerder omdat er middelen over waren? Er zijn immers een aantal bezwaren wanneer het gaat over dergelijke installaties.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, u hoeft mij niet te overtuigen van het feit dat zonne-energie rendabeler zou zijn in de Arabische Emiraten dan in Noorwegen of Schotland. Betekent dit dat er dan in Schotland geen zonne-energie moet worden gebruikt? Neen. Als we die redenering zouden doortrekken, zouden we ook moeten stoppen met alle zonneboilers. Wij hebben misschien te weinig zon om dat rendabel te maken, zeker in vergelijking met andere zaken.

Ik ben ook overtuigd van het feit dat zonnepanelen rendabeler zijn in het zuiden van Frankrijk dan in het noorden van Duitsland. En zelfs binnen Duitsland zijn ze rendabeler in Beieren – en dat ziet men ook, want er zijn er meer – dan in Mecklenburg-Vorpommern waar dan weer meer windmolens staan. Het lijkt me logisch dat dergelijke

technieken beter en rendabeler zijn wanneer er meer zon is. Maar dat betekent niet dat we dat dan niet moeten doen. Het gaat trouwens over proefprojecten.

De techniek is niet nieuw, maar we moeten de doelstellingen halen inzake groene warmte. Dat betekent dat we alle alternatieven moeten bekijken. Het feit dat ze minder rendabel zijn dan in andere zonnige gebieden, betekent ook niet dat ze niet rendabel zijn. Ik heb me laten vertellen dat er zowel in Duitsland als in Denemarken dergelijke installaties staan. Dat betekent dat men daar de afweging heeft gemaakt om daarmee te werken. Als wij die afweging hebben gemaakt, betekent dit dat we willen uitzoeken wat de mogelijkheden daarvan zijn, en dat de rendabiliteit zal worden bekeken. We doen dat op drie verschillende locaties met drie verschillende toepassingen. Zoals u ongetwijfeld weet – u woont natuurlijk niet in die prachtige provincie – staat er ook een installatie dichtbij de kust, en daar is de hemel veel blauwer en is er ook veel meer zonneschijn dan in de rest van het land.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De discussie gaat niet over het feit dat dit al dan niet kan worden ondersteund. Ik vind het goed dat dit gebeurt omdat men daarmee iets kan analyseren. Maar dan zou het toch ook nuttig zijn om regelmatig op te volgen wat de cijfers zijn, en of we dat daaruit halen.

U geeft het voorbeeld van de zonneboiler, maar ik vind dat niet helemaal vergelijkbaar. Een zonneboiler verdient men terug in 7 à 8 jaar. Deze installatie heeft zonder ondersteuning een terugverdientijd van 35 jaar, met ondersteuning is dat 14 jaar. Bij 15 jaar ondersteuning is het businessplan dan ook juist break-even. Zonder ondersteuning zijn die projecten niet meer rendabel, tenzij de gasprijzen stijgen en de investeringen nog stukken goedkoper worden. Het moet dan ook zeer goed worden gemonitord wat die investering vanuit de Vlaamse overheid zal opbrengen en of die een vervolg kan hebben of dat het bij deze drie proefprojecten zal blijven.

Minister Bart Tommelein: Wanneer u de zonnekaart van het Vlaams Energieagentschap (VEA) bekijkt, dan blijkt daaruit dat de terugverdientijd van een boiler ongeveer 20 jaar bedraagt. Als u een gasinstallatie vervangt voor een zonneboiler, dan duurt dat dus veel langer. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

De voorzitter: Mijnheer Gryffroy, dit is een zeer technische zaak, dit is geen zaak voor de commissie. U mag uw slotbeperking nog afmaken, maar over technische zaken discussiëren we beter op een ander moment.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is geen technische opmerking, het is gewoon een pure realiteit. Wanneer men bijkomend een zonneboiler plaatst op een ketel, dan is de afschrijvingsperiode 7 à 8 jaar. Hier wordt gesproken over investeringen die na 35 jaar zouden zijn terugverdiend, en met ondersteuning na 14 jaar. Ik vraag dan ook dat dit goed zou worden gemonitord zodat we zeker kunnen zijn dat we dit na een periode ofwel kunnen upscalen in Vlaanderen, ofwel daarmee moeten stoppen na deze drie projecten.

De voorzitter: De vaag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de versoepeling van de regelgeving voor directe lijnen
– 1861 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Een directe lijn is elke elektriciteitslijn met een spanning gelijk aan of minder dan 70 kilovolt die een productie-installatie met een afnemer verbindt. Voor de aanleg van een directe lijn is de toelating van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) vereist wanneer die de grenzen van de eigen site overschrijdt.

De Vlaamse Regering gaat de erkenning van directe lijnen versoepelen. Daardoor mogen bedrijven binnenkort, zonder via het distributienet te gaan, een directe lijn aanleggen tussen bijvoorbeeld een windmolen of zonnepark en het bedrijf dat de elektriciteit zou afnemen. Dit werkt drempelverlagend en moet de investeringen in hernieuwbare energie door de industrie een boost geven.

Voor industriële verbruikers is de investering in duurzame energie vooral interessant indien ze de opgewekte stroom zo veel mogelijk zelf kunnen afnemen. Bedrijven die een geschikte locatie hebben, maar de opgewekte energie zelf niet nodig hebben, zijn om die reden vaak niet geïnteresseerd in een hernieuwbare energie-installatie. Sommige bedrijven kunnen wel rendabel investeren, maar hebben er de ruimte niet voor. Bedrijven die een kabel leggen, moeten wel nog bijdragen aan de openbaredienstverplichting. Om oversubsidiëring tegen te gaan, krijgt elk project een eigen steunniveau. Dit betekent dat een specifieke bandingfactor moet worden aangevraagd.

Minister, welke voorwaarden worden gekoppeld aan de versoepeling van de regelgeving voor de aanleg van directe lijnen? Hoe wordt de openbaredienstverplichting aangerekend? Op welke wijze zal het steunniveau worden berekend? Wanneer zal deze maatregel van kracht worden? Op welke wijze zal hierover worden gecommuniceerd?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Voorzitter, op 30 maart 2018 heeft de Vlaamse Regering hard gewerkt. We hebben onze principiële goedkeuring gegeven aan een ontwerp van decreet dat trouwens nog naar het Vlaams Parlement moet komen. Dit ontwerp van decreet wijzigt de regelgeving aangaande directe lijnen en leidingen. Het is de bedoeling dat dit ontwerp van decreet vanaf 1 januari 2019 van kracht wordt.

Met betrekking tot de directe lijnen en leidingen die de eigen site niet overschrijden, verandert er niets. De aanleg ervan is en blijft altijd toegelaten. Wel voeren we een meldingsplicht in, zodat de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) kan nagaan of de eigen site toch niet wordt overschreden.

Met betrekking tot de directe lijnen of leidingen die de eigen site wel overschrijden, worden een aantal fundamentele wijzigingen aangebracht. Voor het eerst worden duidelijke procedurele termijnen vastgelegd waarbinnen de VREG de dossiers moet behandelen. Dat is tot nu toe niet het geval. Verder houdt de VREG in de bestaande regeling rekening met de risico's inzake inefficiëntie, de veiligheidsrisico's, de impact op de nettarieven, de waarborg van de rechten van de afnemers, de eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerders of een gebrek aan aanbod tot aansluiting op of toegang tot het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden.

Zodra het ontwerp van decreet in werking is getreden, kan de VREG een dergelijke aanvraag enkel nog in specifieke gevallen weigeren. Ten eerste mogen installaties die achter verschillende toegangspunten zijn gelegen niet met elkaar worden verbonden. Dit leidt ertoe dat een productie-installatie met slechts een enkele afnemer kan worden verbonden. Ten tweede moeten de rechten van de afnemers natuurlijk gewaarborgd blijven. Ook de veiligheid van het net mag niet in het gedrang komen. Tot slot kan de Vlaamse Regering in de toekomst bijkomende beperkingen opleggen.

Vanwege hun aard zijn directe lijnen en leidingen niet onderworpen aan de geregleerde nettarieven. Ze vallen ook niet onder het toepassingsgebied van de Vlaamse energieheffing. Dergelijke lijnen kunnen toch van een aantal voordelen genieten. De warmte-krachtkoppeling- en hernieuwbare-energie-installaties die op een dergelijke lijn zijn aangesloten, komen in aanmerking voor groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. Ze genieten eveneens van een minimumsteun. Om die reden is in het ontwerp van decreet voorzien in een bijdrage, zodat ook de exploitanten van een directe lijn de kosten van het gewestelijk energiebeleid vergoeden. Bij de vaststelling van de hoogte van de bijdrage wordt rekening gehouden met de huidige openbardienstverplichtingskosten in de nettarieven. Vanaf 1 januari 2019 zullen de op een directe lijn aangesloten installaties projectspecifieke steun krijgen. Ik bekijk evenwel nog steeds de exacte modaliteiten.

Het voorontwerp van decreet is aan diverse adviesraden voorgelegd. Het zal na dien opnieuw ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat ik goed vind aan het principe, is dat voor een project een specifieke bandingfactor moet worden aangevraagd. De vraag is of dat ook kan voor bestaande productie-installaties. Kan een directe lijn worden geplaatst mits een specifieke bandingfactor wordt aangevraagd? Kan op die manier worden afgeweken van de huidige ondersteuning?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, de recente versoepeling van het Energiedecreet is een zeer goede zaak. We zien in verschillende categorieën een stijgende vraag naar directe lijnen. De problematiek is heel eenvoudig. Indien we voor directe lijnen een totale vrijstelling zouden geven, zou iedereen een wirwar aan directe lijnen beginnen te bouwen. Ze zouden dan immers geen distributietarieven meer moeten betalen. Dat zou, hoe aantrekkelijk het ook moge klinken, natuurlijk de sokkel ondergraven waarop de kosten voor het energiebeleid worden gesolidariseerd.

Ik heb een heel eenvoudige bijkomende vraag. Is het een optie tijdens de herziening van de tarieven en van de tariefmethodologie na te denken over de manieren waarop de directe lijnen hierin kunnen worden opgenomen? Indien we op een andere manier zouden tarifieren, zouden we ook de directe lijnen kunnen herbekijken. Volgens mij houdt de huidige stand van zaken in dat deze maatregel de directe lijnen meer mogelijkheden biedt. We vermijden echter dat een totale desolidarisering zou optreden. Is dat een juiste vaststelling?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, voor bestaande installaties geldt de oude regeling. Er is niet voorzien in een versoepeling. Wat u stelt, kan niet. Met betrekking tot bestaande installaties is er geen herziening en geldt de oude regeling.

Mijnheer Schiltz, we zullen de zaken natuurlijk herbekijken naar aanleiding van de nieuwe tariefstructuur. U kent me. U weet dat ik regelmatig wil evalueren, zal bijsturen waar het nodig is en desnoods een aantal zaken in vraag zal stellen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik vind de combinatie van uw antwoord en de opmerking van de heer Schiltz eigenlijk een boeiend debat dat we in de toekomst eens moeten voeren. Het is niet de bedoeling het rendement van de bedrijven te verhogen. Het rendement moet identiek blijven, maar we moeten een

oplossing bieden waar er een technische noodzaak is of waar technische mogelijkheden worden geboden. Voor de bedrijven kan dit tegelijkertijd iets zijn om aan hun imago te werken.

Mijnheer Schiltz, in combinatie met wat u hebt gezegd, zou ik in de toekomst met een andere tariefstructuur werken. Ik heb er eigenlijk niet echt een probleem mee dat bestaande bedrijven een directe lijn zouden plaatsen waar dat mogelijk is. De voorwaarde is echter dat hun rendement niet plots mag stijgen. Ze moeten op dat ogenblik een andere specifieke bandingfactor krijgen. Katoen Natie is een mooi voorbeeld. Het gaat om 2000 megawatt aan 450 euro.

Als die natuurlijk een directe lijn plaatsen naar Borealis, krijgen die nog meer geld binnen. Dat wil ik niet. Ik kan me wel voorstellen dat we die 450 euro zouden aanpassen, zodat er een directe lijn naar Borealis kan worden geplaatst en de congestie van het net kan worden verlicht. Maar op die manier zou Katoen Natie niet meer verdienen dan ze vroeger verdienden. Zo'n oplossing is volgens mij voor alle partijen goed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaïsche panelen (PV-panelen) op kleine meren
– 1862 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Zonnepanelen op waterplassen, meren of op zee zijn al lang geen science fiction meer. Inspirerende voorbeelden uit het buitenland tonen aan dat dit mogelijk is. Op water hebben zonnepanelen een hoger rendement. Van het wateroppervlak gaat een verkoelend effect uit en roterende panelen kunnen steeds naar de zon georiënteerd worden, zodat ze de grootste opbrengst genereren.

Op de plas van zandontginning Sibelco in Lommel worden zonnepanelen geïnstalleerd en er zijn plannen om nog dit jaar voor 5 hectaren PV-panelen te plaatsen. Ook de Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM) ziet potentieel in een dergelijk project.

Minister, in de media wordt aangegeven dat u 6 miljoen euro reserveert voor proefprojecten met zonnepanelen op kleine wateroppervlakten. In Vlaanderen zijn er diverse kleine meren die niet gelegen zijn in natuurgebied of die geen recreatieve functie hebben en in aanmerking komen voor het plaatsen van PV-panelen.

Wat zijn de voorwaarden om als proefproject in aanmerking te komen? Op welke manier worden deze ondersteund? Welke doelstelling beoogt Vlaanderen met deze ondersteuning?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: De steunregeling voor fotovoltaïsche panelen op kleine meren is momenteel in uitwerking. Er is in middelen voorzien om een specifiek project te ondersteunen op de plassen van Sibelco. Mijn kabinet en het Vlaams Energieagentschap (VEA) hebben recent overleg gehad met de initiatiefnemers voor het vermelde project op een zandontginningsplas in Dessel. Daarbij willen we eerst een zicht krijgen op de typische parameters voor dergelijke projecten, om te kunnen bepalen op welke manier, rekening houdend met de regelgeving inzake staatssteun, dergelijke projecten het best kunnen worden ondersteund. Op het eerste gezicht

ziet het ernaar uit dat we de combinatie kunnen maken met de groenestroomcertificaten. Dit zorgt ervoor dat de kostprijs van een reguliere op land geïnstalleerde installatie via de reguliere certificatensteun kan worden ondersteund, terwijl het innovatieve gedeelte een bijkomende impuls kan krijgen via investeringssteun.

Afhankelijk van het benodigde steunbudget en de verschillende technische en economische vraagstukken die in dergelijke projecten kunnen worden onderzocht, zullen we dan beslissen hoeveel en welke bijkomende pilootprojecten kunnen worden ondersteund. We hebben daarbij reeds van verschillende sectoren de melding gekregen dat zij ook mogelijkheden zien, en ik apprecieer deze interesse. De bedoeling is dat, indien er nog budget beschikbaar is, het VEA de sector uitnodigt om proefprojecten in te dienen. Het uiteindelijke doel van dit proefproject is om ook in Vlaanderen kennis te maken met deze technologie. Tijdens mijn gesprek eergisteren met energieminister Pinkwart van Noordrijn-Westfalen bespraken we de drijvende zonnepanelen en hij was zeer geïnteresseerd. Ze willen het project van nabij volgen en we hebben de afspraak gemaakt om daar de nodige contacten voor te onderhouden.

Het huidige ondersteuningssysteem is echter gemaakt op maat van PV-projecten op land. Via dit proefproject willen we onderzoeken welke bijkomende steun exact nodig is voor een installatie op wateroppervlakten en of een aangepast ondersteuningsregime al dan niet wenselijk is. Het is een proefproject. We verwachten dat de investeringskost van dergelijke projecten in de nabije toekomst sterk zal dalen. We volgen dit dus van nabij op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, uit welke begroting komt die 6 miljoen euro?

Het feit dat de zonnepanelen roteren en drijven is innovatief. Zal er, zoals voor de zonnespiegels, daaraan de voorwaarde verbonden worden dat dit best gemonitord wordt, zowel wat betreft de investeringskost en de opbrengst? De vraag is dan vooral wat de meeropbrengst van deze technologie kan zijn in vergelijking met de klassieke technologie van de zonnepanelen op daken. Ik las een zinnetje in verband met de Meerheuvelpas in Rotem, waarbij aangegeven werd dat, indien je 10 procent zou gebruiken, het al om 6 ha PV-installaties zou gaan. Dat is niet weinig. "Dit potje van 6 miljoen euro van minister Tommelein biedt dus zeker mogelijkheden", werd daarover verder nog opgemerkt.

Mijn reactie daarop is dat als we daar een bedrag van 6 miljoen euro in investeren, we toch de mogelijkheid moeten hebben om dit via het VITO of het VEA zeer streng te monitoren, zodat we weten of die bijkomende innovatiesteun iets opbrengt. We moeten kunnen uitsluiten dat het een 'nice to have'-voordeel is, dat in onze contreien evenwel een veel te lange afschrijvingsperiode heeft.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Dit bedrag van 6 miljoen euro komt uit de algemene middelenbegroting, namelijk uit het overschot na de begrotingscontrole, waarvan we een deel gebufferd hebben voor onvoorziene omstandigheden en een deel investeren in nieuwe projecten. Innovatie en energie gaan hand in hand.

Ik ben niets meer of niets minder dan de andere ministers in de regering. Dat betekent dat als wij geld uitgeven, het maar een heel logische zaak is dat er gemonitord, geëvalueerd en bijgestuurd wordt waar nodig. Dat geldt voor alle ministers, en dat geldt ook voor mij. Ik ben daar zelf redelijk plichtsbewust in. Ik ben niet van plan om geld door ramen en deuren buiten te gooien. U weet dat ik ook een andere belangrijke bevoegdheid heb, zijnde Begroting en Financiën.

Dit gaat over een proefproject van 5 megawatt. Wij denken dat het budget van 6 miljoen euro dat mij voor dit ene project ter beschikking is gesteld, niet volledig op zal zijn. Dat betekent dat ik nog middelen zal hebben om in andere energieprojecten te stoppen. Ik denk dat dit een goede zaak is.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Men wil dat niet alleen in Dessel bouwen, maar blijkbaar ook in Dilsen-Stokkem. Er zijn al verschillende partijen die daarnaar vragen. Die 6 miljoen euro zal misschien wel een gesloten portefeuille zijn, veronderstel ik. Maar dat u vanuit algemene middelen hier in investeert, daar heb ik uiteraard geen enkel probleem mee. De algemene middelen dienen ook voor dergelijke innovatieve projecten. Ik vraag alleen eerlijkheidshalve dat als na verloop van tijd zal blijken uit de monitoring dat het niet rendabel blijkt te zijn, we dergelijke proefprojecten niet verder moeten ondersteunen voor nieuwe installaties in de toekomst. Maar het is een goed gegeven dat we dit doen om te zien of dit überhaupt een interessante case kan zijn voor de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het S-peil – 1863 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Met het oog op de klimaatdoelstellingen kan Vlaanderen nog een tandje bijsteken om het woningpatrimonium energiezuiniger te maken. Onze woningen verbruiken immers meer dan het Europese gemiddelde. Het energiezuinig maken van het verouderde woningbestand is daarbij een belangrijke ambitie.

Momenteel wordt jaarlijks in Vlaanderen minder dan 1 procent van het gebouwenbestand gerenoveerd. Het hele EPB-gebeuren (energieprestatie en binnenklimaat) heeft meer energiezuinige en kwaliteitsvolle woningen tot doel. Het S-peil of schilpeil drukt de energie-efficiëntie van de gebouwschil uit. Het nieuwe S-peil heeft echter een grote tekortkoming: het bekijkt immers niet de uitstoot van de materialen die gebruikt worden bij het bouwen van de woning.

Het Overlegplatform voor Energiedeskundigen (OVED) onderzocht de impact van de strengere regels, namelijk het S-peil. Uit hun analyse blijkt dat de meeste bouwprojecten de doelstelling halen, namelijk een S-peil van 31, en dat de vrees voor overisoleren niet terecht is. Enkele woningtypes ondervinden echter wel een nadeel, namelijk de grote vrijstaande villa's met veel glas, de smalle dakappartementen en de penthouse-appartementen. OVED suggereert om op tijd de ontwerpen af te toetsen met de EPB-verslaggever. Die kan de gevolgen beter inschatten en praktische oplossingen voorstellen.

OVED formuleert wel bedenkingen bij de verstrenging van het S-peil naar S28 in 2021. Dit kan problemen geven bij meerdere bouwprojecten en de vraag stelt zich of dit nog wel kostenefficiënt zal zijn. Men gaf aan dat het Vlaams Energieagentschap (VEA) samen met de betrokken actoren moet onderzoeken of dit niet moet worden versoepeld.

Ten slotte geeft Luc Dedeyne, architect en energieconsulent bij Bouwunie, in de media zijn analyse over de EPB-regelgeving. Die heeft tal van positieve aspecten, namelijk de aandacht voor isolatie, luchtdichtheid en zonwering waardoor energiezuinig

wordt gewerkt. Hij benoemt ook een aantal tekortkomingen. Zo moeten we niet sneller willen gaan dan Europa en stemmen we de Vlaamse regelgeving het best af op de Europese richtlijnen. Tevens leidt de huidige complexe regelgeving volgens hem soms tot "discussies, tijdverlies en een inefficiënte manier van werken." Daarom moet de EPB-aanpak volgens hem veel eenvoudiger worden gemaakt.

Minister, wat is uw reactie op de analyse van OVED en de heer Dedeyne op de regelgeving over het S-peil en de EPB-regelgeving? Hoe verloopt het onderzoek van het VEA met de actoren om na te gaan of de doelstellingen van het S-peil moeten worden versoepeld? Wanneer worden de resultaten van deze analyse voorgelegd en besproken? Hoe staat u tegenover een levensloopbenadering om de uitstoot van onze woningen te berekenen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dank u voor uw vraag. Het resultaat van de analyse van OVED over het S-peil is voor mij geen verrassing. Voor de meeste projecten is een S-peil van S31 wel degelijk haalbaar. Ook het feit dat vrijstaande woningen en penthouse-appartementen met veel glas en/of een slechte vormefficiëntie meer moeite moeten doen om de eis te halen, is mij bekend.

Er is permanente opvolging. Het VEA gaf in 2017 de opdracht voor een studie over de haalbaarheid van E30 en het S-peil van woongebouwen en appartementen. De resultaten van deze studie zullen, samen met de analyse omtrent de herziening van de EPBD-richtlijn (Energy Performance Building Directive), worden verwerkt in de volgende EPB-evaluatie die het VEA tegen eind 2018 zal opleveren. Om de twee jaar laat het VEA een studie uitvoeren naar kostenoptimale EPB-eisen. In de volgende studie, die in 2019 is gepland, zal het S-peil van S28 worden onderzocht.

Het VEA gaf in 2017 ook opdracht voor een studie over een EPB 2.0, met de focus op het vereenvoudigen van het EPB-beleidskader. Deze studie werd uitgewerkt in overleg met tal van stakeholders en de twee andere gewesten. De resultaten van deze studie zullen verder worden besproken tussen de drie gewesten, om dan samen de krachtlijnen van een EPB 2.0 op te stellen.

De Vlaamse energieprestatieregelgeving beoogt een correcte omzetting van de EPBD-richtlijn. Die verplicht een energieprestatieberekening, en de lidstaten moeten voor de verschillende types gebouwen energieprestatie-eisen opleggen. De EPBD-richtlijn legt geen levensloopbenadering op. Het is voor mij dan ook geen prioriteit. Mijn prioriteit is op dit moment het vereenvoudigen van het huidige EPB-beleidskader.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Bedankt voor het beknopte antwoord, dat ook duidelijk is. U gaat dus niet voor de levensloopbenadering van de uitstoot van de materialen die gebruikt worden. In het kader van de S31 zijn er ook al heel wat discussies geweest over het feit dat voor alle types van gebouwen hetzelfde S-peil gehanteerd wordt.

Hoe staat u dan tegenover het onderzoeken van de S28, dat eventueel ingevoerd zou worden vanaf 2021, om dat dan wel gedifferentieerd te doen in functie van het type woning, en dus verschillende niveaus toe te laten in functie van het type gebouw dat geplaatst wordt? Je hebt lintbebouwing, halfopen bebouwing, een vrijstaand gebouw of een hoekappartement, en het ene is soms moeilijker dan het andere.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik vind in de vraagstelling vooral de melding belangrijk, nog maar eens, dat elk jaar minder dan 1 procent van het gebouwenpatrimonium

wordt gerenoveerd. En alleen voor die woningen, als er een bouwvergunning vereist is, zijn strenge energie-eisen vereist.

Ik heb nog een bijkomende vraag, minister. Naast de elementen die collega Gryffroy heeft gevraagd rond het S-peil, wil ik u vragen hoe we ervoor kunnen zorgen dat we die renovatiegraad kunnen optrekken. Ik denk dat die vraag hier gerechtvaardigd is, gezien de onrust die door diverse partijen – ik bedoel niet alleen politieke partijen, maar diverse partners en stakeholders in het bouwwezen – wordt geschapen rond isolatiepeilen. Ik ben ervan overtuigd dat dat mensen er ook van weerhoudt om te renoveren. Hoe gaan we de renovatiegraad van onze woningen optrekken? Aan dit tempo gaan we pas over een jaar of honderd onze gebouwen op peil krijgen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Uiteraard, mijnheer Gryffroy, zal ik niet vooruitlopen op de evaluatie. Het is belangrijk dat we een goede evaluatie proberen te maken, en kijken wat we dan eventueel doen met die S28. Die S28 is vooropgesteld. De vraag in die evaluatie is: doen we dat of doen we dat niet? En de bijkomende vraag is dan of we dat gedifferentieerd doen of niet. Het zou kunnen dat in de aanbevelingen van de evaluatie gezegd wordt dat we beter differentiëren, maar ik ga daar niet op vooruitlopen. Ik ga de evaluatie niet evalueren voor de evaluatie er is.

Mijnheer Danen, u zet de renovatie van bestaande gebouwen hier terecht op de agenda. Dat is inderdaad een belangrijk element, maar het S-peil is op dit moment enkel voor nieuwbouw. *(Opmerkingen)*

Ah, excuseer mij. Maar sowieso ben ik niet voor verplichten, wat betreft renovaties. Dat wordt mij heel veel gevraagd. Er wordt mij vanuit de sector heel veel voorgesteld om het te verplichten. Ik ben niet voor een top-downbenadering, waarbij wij verplichten. Dat kan in allerlaatste instantie wel het laatste actiemiddel zijn, wat mij betreft. Ik ben voor stimuleren en motiveren en ik wil de mensen er verder toe aanzetten. Ik weet dat de gemakkelijkste weg om iets te verkrijgen, het verplichten is. *(Opmerkingen)*

Het gaat over renovatie. De heer Danen heeft het over renovatie, over het verhogen van de renovatiegraad. Voor nieuwbouw is die S31 verplicht. Wat de heer Danen vraagt, is of we ook normen gaan opleggen wat betreft de renovatiegraad. En hij voegt er onmiddellijk aan toe dat we die ook niet te hoog moeten leggen, omdat dat mensen kan afschrikken om renovaties door te voeren. Dat is een terecht opmerking, maar ik ben geen grote voorstander van bijkomende verplichtingen. Ik denk dat we met de normen die we vandaag hebben, mensen moeten stimuleren en motiveren om het te doen. Er is daar ook een belangrijke schakel in, namelijk het rendement en een lagere energiefactuur.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik had de vraag van collega Danen anders begrepen. En dan is de vraag ook anders. Waar hij schrik voor heeft, is dat als je een grondige renovatie doet, je naar S31 moet gaan, en dat dat mensen afschrikt en dat ze dus niet renoveren. Dan is de vraag of je voor grondige renovatie inderdaad niet moet gaan differentiëren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.